Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomiky

Bakalářská práce

Daňová soustava České republiky se zaměřením na daň z přidané hodnoty

Tereza Studničková

© 2015 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Tereza Studničková

Veřejná správa a regionální rozvoj

Název práce

Daňová soustava České republiky se zaměřením na daň z přidané hodnoty

Název anglicky

Tax system of the Czech Republic with a focus on value-added tax

---

Cíle práce

Cílem bakalářské práce je zhodnotit vliv změn sazeb daně z přidané hodnoty na příjmy státního rozpočtu v letech 2004-2014. Dílčím cílem je komparace sazeb daně z přidané hodnoty se zeměmi Evropské unie.

Metodika

Bakalářská práce bude rozdělena na část teoretickou a analytickou. V teoretické části budou vysvětleny základní pojmy a kategorie týkající se daňové soustavy se zaměřením na nepřímé daně. Tyto poznatky budou získány sekundárním sběrem dat a studiem relevantní literatury.

V analytické části bude zhodnocen význam a vliv daně z přidané hodnoty a změn sazeb na příjmy státního rozpočtu. V analytické části práce budou využity statistické metody, analýza dokumentu, deskripce a komparace.

Doporučený rozsah práce

40 – 60 stran

Klíčová slova

daň, daňová soustava, přímé daně, nepřímé daně, daň z přidané hodnoty, daňová kvóta, základ daně, sazba daně,poplatník daně, plátce daně

Doporučené zdroje informací

Kogels H., VAT in an EU and International Perspective, ISBN-978-90-8722-107-2, IBFD, 2011
Kubátová K., Daňová teorie a politika, ISBN-978-80-7357-574-8, Wolters Kluwer, 2010
Marková H., Daňové zákony 2015, ISBN-978-80-247-5507-6, Grada publishing, 2015
Nerudová D., Harmonizace daňových systémů zemí Evropské unie, ISBN-978-80-7400-190-1, Wolters Kluwer, 2011
Vančurová A., Lachová L., Daňový systém ČR 2012, ISBN-978-80-87480-05-2, Magic Seven, 2012
Zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty
Zákon č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních, v platném znění
Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů

Předběžný termín obhajoby

2015/16 ZS – PEF

Vedoucí práce

Ing. Dobroslava Pletichová

Garantující pracoviště

Katedra ekonomiky

Elektronicky schváleno dne 20. 11. 2015

prof. Ing. Miroslav Svatoš, CSc.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 20. 11. 2015

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 23. 11. 2015

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Daňová soustava České republiky se zaměřením na daň z přidané hodnoty" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autorka uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 20. listopadu 2015 _____

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala Ing. Dobroslavě Pletichové za její rady, připomínky a další spolupráci při psaní bakalářské práce.

Daňová soustava České republiky se zaměřením na daň z přidané hodnoty

---

Tax system in the Czech Republic with a focus on value-added tax

Souhrn:

Daňová soustava České republiky je členěna na daně přímé a nepřímé. Nepřímá daň - daň z přidané hodnoty je nejdůležitější příjmovou položkou státního rozpočtu a je potenciálně neutrální, neboť každý občan platí stejnou daň bez rozdílu. Daň z přidané hodnoty je zahrnuta v ceně zboží či služeb placené poplatníky této daně, tj. spotřebiteli. Růst nepřímých daní zvyšuje cenovou hladinu, a tím pokles reálných příjmů obyvatelstva a příjmů státního rozpočtu. Změny jednotlivých sazeb DPH mají vliv na výši příjmů státního rozpočtu České republiky.

Summary:

Tax system in the Czech Republic is divided into direct taxes and indirect taxes. Indirect taxes are the most important income item of the state budget and are potentially neutral because every citizen pays the same tax indiscriminately. Value added tax is included in the price of goods or services paid by the taxpayers of this tax, i.e. the consumers. Increase in indirect taxation increases the price level and this causes decrease in real income of inhabitants and income to state budget. Changes in VAT taxation influence the amount of incomes into state budget of the Czech Republic.

Klíčová slova:

Daň,
daňová soustava,
přímé daně,
nepřímé daně,
daň z přidané hodnoty,
daňová kvóta,
základ daně,
sazba daně,
poplatník daně,
plátce daně,
spotřební daň.

Keywords:

Tax,
tax system,
direct taxes,
indirect taxes,
value added tax,
tax quota,
tax base,
tax rate,
the taxpayer,
consumer tax.

Obsah

1. Úvod 10

2. Cíl práce a metodika 11

Cíl práce 11

Metodika 11

3. Teoretická východiska 12

3.1. Terminologické vysvětlení vybraných pojmů 12

3.1.1. Daň 12

3.1.2. Základ daně 12

3.1.3. Sazba daně 12

3.1.4. Předmět daně 13

3.1.5. Poplatník daně 13

3.1.6. Plátce daně 13

3.1.7. Správce daně 14

3.1.8. Splatnost daně 14

3.1.9. Daňová kvóta 14

3.1.10. Osvobození od daně 15

3.2. Daňová soustava ČR 15

3.3. Přímé daně 16

3.3.1. Daně z příjmů 17

3.3.2. Daně z majetku 18

3.4. Nepřímé daně 20

3.4.1. Univerzální daně 21

3.4.2. Selektivní daně 25

4. Vlastní práce – analytická část 32

4.1. Příjmy státního rozpočtu za roky 2004 – 2014 32
4.2. Zhodnocení vlivu nepřímých daní na státní rozpočet ČR 34
4.3. Vývoj daňové kvóty v České republice 39
4.4. Srovnání daně z přidané hodnoty ČR a ostatních států EU 37
5. Výsledky a diskuze 41
6. Závěr 43
7. Seznam použité literatury: 45

1. Úvod

Rok 1993 lze chápat jako počátek daňové soustavy v České republice. Daňová reforma, která v daném roce proběhla z důvodu přechodu na tržní ekonomiku, vytvořila základní rámec pro fungování daňové politiky v České republice. Dobře fungující daňová soustava by se měla řídit následujícími principy, jinak řečeno daňovými zásadami: principem efektivnosti, pružnosti, administrativní jednoduchosti, spravedlnosti, univerzality, únosnosti, neutrality. Tyto daňové principy definují, jaká by daňová soustava měla být.

Příprava na vstup České republiky do Evropské unie byla druhým důležitým obdobím. Změny způsobené implementací společných právních norem Evropské unie se týkaly zejména daně z přidané hodnoty a spotřebních daní. Pro všechny tyto daně byly vytvořeny nové zákony.

Daňová soustava je vytvářena jako provázaný systém sestavený s cílem zabezpečit příjmy státního rozpočtu, příjmy rozpočtů krajů, měst a obcí popř. veřejných rozpočtů. Finanční prostředky získané z daňového inkasa jsou používány na zabezpečení chodu státní správy a veřejného sektoru. V moderním pojetí chápeme daně jako spoluúčast občanů a dalších ekonomických subjektů na státních a veřejných výdajích. Daňová politika státu je součástí hospodářské politiky každého státu.

Nepřímé daně se klíčovým způsobem podílejí na příjmech státního rozpočtu. Výši daňového inkasa ovlivňuje stát stanovením sazeb u jednotlivých daní. Efektivnější dopad má zvyšování sazeb spotřebních daní. Hlavním dopadem tohoto kroku je zvýšení příjmů do státního rozpočtu. Vedlejším, ačkoli neméně důležitým, je snížení spotřeby u např. zdraví škodlivých látek (cigarety, alkohol), nebo látek ničících životní prostředí (pevná paliva). Při změně sazby daně z přidané hodnoty je dopad bez rozdílu na všechny obyvatele shodný. Výrazné zvýšení sazby DPH, které se promítne do cen zboží a služeb, může vést u některých příjmových skupin obyvatelstva ke snížení celkové spotřeby. Tím stát v koncovém důsledku přichází o zdroje ve státním rozpočtu.

2. Cíl práce a metodika

Cíl práce

Hlavním cílem bakalářské práce je zhodnotit vliv změn sazeb daně z přidané hodnoty na příjmy státního rozpočtu v letech 2004-2014. Dílčím cílem je komparace sazeb daně z přidané hodnoty v České republice v komparaci s ostatními zeměmi Evropské Unie.

Metodika

Bakalářská práce bude rozdělena na část teoretickou a analytickou. V teoretické části budou vysvětleny základní pojmy a kategorie, týkající se daňové soustavy se zaměřením na daň z přidané hodnoty. K získání poznatků bude využita metoda sekundárního sběru dat a studium relevantní literatury. Zdroje dat budou čerpány především z veřejně přístupných informací Ministerstva financí. V analytické části bude zhodnocen vliv změn sazby daně, v rámci novel zákona o dani z přidané hodnoty, na výši příjmů státního rozpočtu ČR. Bude provedena komparace s vybranými zeměmi EU a zhodnocena daňová kvóta v České republice, tedy podíl celkových daňových příjmů, DPH či spotřebních daní na hrubém domácím produktu. V analytické části práce budou využity statistické metody, analýza dokumentu, deskripce a komparace. Pro výpočet odhadu deficitu SR bude využit následující vzorec regresní analýzy pro lineární lomenou funkci.

Lineární lomená funkce: $Y = \beta 0 + \frac{\beta 1}{X}$

Na základě regresní analýzy budou stanoveny odhady deficitu SR pro roky 2015 a 2016. V závěru práce budou shrnuty získané poznatky a budou navržena doporučení k zefektivnění daňové soustavy České republiky.

3. Teoretická východiska

3.1. Terminologické vysvětlení vybraných pojmů

3.1.1. Daň

Pojem daň nelze přesně definovat, tvrdí Široký, který dále píše, „že paradoxně je povinnost platit daň zakotvena v Listině základních práv a svobod, která je součástí ústavního pořádku České republiky.“ (Široký a kol., 2008, s. 13) Daň je zákonem určená povinná platba do státního rozpočtu. Platíme ji nedobrovolně a povinně. Daň musíme platit pravidelně, v určitých intervalech, nebo při určitých okolnostech, např. daň z nabytí nemovitých věcí. „Daně, i když ne v pohodě, ve které je známe nyní, mají stejně dlouhou historii jako stát.“(Vančurová, Lachová, 2012,s. 9) Dnes daň platíme obvykle peněžními prostředky, dříve byly běžné platby v naturáliích, či ve formě roboty, nebo vojenské služby. „Po dlouhá období však daně v hospodářství hrály víceméně pasivní roli. Měly čistě fiskální funkci, totiž shromažďovat ve státním rozpočtu peněžní prostředky na krytí státních výdajů.“ (Jurečka, 2010, s. 190) Vančurová a Lachová také daň definují jako: „nenávratnou, neekvivalentní a zpravidla neúčelovou“(Vančurová, Lachová, 2012, s. 9).

3.1.2. Základ daně

Základ daně můžeme také definovat jako předmět daně vyjádřený v měrných jednotkách. Měrnými jednotkami se rozumí buď jednotky fyzické (kilogram, litr, kus…), nebo peněžní (Kč), které jsou běžnější. Od způsobu vyjádření základu daně v peněžních nebo měrných jednotkách se pak odvíjí typ použité daňové soustavy. (Vančurová, Lachová, 2012, s. 16)

3.1.3. Sazba daně

„Sazba daně je algoritmus, prostřednictvím kterého se ze základu daně (snížené (sníženého o odpočty) stanoví základní částka daně.“ (Vančurová, Lachová, 2010, s. 16) Daňový zákon upravuje všechny sazby daně (sazba DPH, sazba daně z pozemků, ze staveb…) Rozlišujeme dvě sazby daně jednak procentní (relativní),

která vyžaduje, aby základ daně byl vyjádřen v penězích a pevné. U pevné sazby základ daně není vyjádřen v penězích, ale v objemových jednotkách (litry, kusy…), což je nejběžnější pro spotřební daně. (Vančurová, Lachová, 2010, s. 16)

3.1.4. Předmět daně

Předmět daně je velmi často obsažen přímo v názvu daně (např. daň z příjmů fyzických osob, daň z nabytí nemovitých věcí aj.), popř. skupiny daní (daně ze spotřeby, důchodové daně atd.) Předmět daně neboli objekt daně, je veličina, ze které se daň vybírá. Objekty daně lze rozdělit do čtyř skupin. Daň je možné vybírat z hlavy, majetku, důchodu a ze spotřeby. Pro efektivní výběr daní je potřeba předmět daně co nejpřesněji definovat a předejít tak daňovým únikům (Vančurová, Lachová, 2012, s. 15).

3.1.5. Poplatník daně

Daňový poplatník je buď, fyzická nebo právnická osoba, jejíž majetek, příjmy nebo činnost podléhají dani. Fyzická osoba je také definována jako daňový rezident, ten má na území ČR bydliště, nebo se zde obvykle zdržuje, tzn., že na území ČR pobývá alespoň 183 dní v kalendářním roce a to souvisle, nebo v několika obdobích.“ (Valouch, 2008, s. 64)

3.1.6. Plátce daně

Plátcem daně je taková osoba, která odvádí daň od poplatníků, pod vlastní majetkovou odpovědností, správci daně (místně příslušnému finančnímu úřadu). Je povinna daň vypočítat, vybrat nebo srazit a odvést daň předepsaným způsobem, v určité časové lhůtě, která je stanovena daňovým zákonem, správci daně. „Lhůty pro odvod daně se nazývají lhůtami splatnosti. Základní pravidlo říká: Den splatnosti daně je totožný s posledním dnem lhůty pro dodání daňového přiznání.“ (Vančurová, Lachová, 2012, s. 36)

3.1.7. Správce daně

Správcem daně je orgán, který je podle právních předpisů příslušný k výkonu správy daní. Převážná většina daní odváděných v České republice je spravována pomocí územních finančních orgánů, z tohoto pohledu se jedná o jednoznačně nejdůležitější správce daní. Jako příklad územních finančních orgánů lze uvést finanční úřad, finanční ředitelství a dále územní celní orgány, kterými jsou celní úřad a celní ředitelství. Daně jsou spravovány také v rámci činnosti jiných orgánů státní správy. Například výběr spotřební a energetické daně, cla a část daně z přidané hodnoty spravují celní orgány a místní a správní poplatky spravují územní orgány. (Vančurová, Lachová, 2012, s. 46)

3.1.8. Splatnost daně

Do tohoto okamžiku (dne), musí daňový subjekt odvést daň správci daně, popřípadě zálohy na daň. Tuto splatnost vždy stanovuje zákon jednotlivými daňovými zákony. Daňové přiznání se podává za každé zdaňovací období. Některé daňové subjekty mají povinnost odvádět zálohu na daň již v průběhu zdaňovacího období. Platí to u běžných daní, zejména u daní z příjmu, nebo daní ze spotřeby. (Vančurová, Lachová, 2012, s. 36)

3.1.9. Daňová kvóta

Je makroekonomický ukazatel, sloužící pro mezinárodní srovnání a vyjadřující podíl daní na HDP a ukazuje na zatížení důchodů a spotřeby obyvatel daněmi. Je srovnatelná mezi různými zeměmi a v různých letech. V praxi se setkáváme se dvěma tipy daňové kvóty a to s jednoduchou a složenou. Jednoduchá daňová kvóta je podíl daní a cel na hrubém domácím produktu. Pro výpočet souhrnné daňové kvóty lze využít vzorec pro složenou daňovou kvótu (kQr), která zahrnuje podíl výnosů všech daní (Yt), cel (D), povinného pojistného na zdravotním a sociálním zabezpečení (IS) a poplatků (C) k hrubému národnímu produktu (GDP) a vypočítá se následujícím vzorcem.

$$kQr\ (\%) = \frac{Y_t + IS + C + D}{GDP} * 100 \qquad \text{Vzorec č. 1}$$

Jednoduchá daňová kvóta se vypočítá:

$$sQt\ (\%) = \frac{Yt}{GDP} * 100 \qquad \text{Vzorec č. 2}$$

Kde (sQt) je jednoduchá daňová kvóta, (Yt) je výnos z vybraných daní a (GDP) je hrubý národní produkt. Výše HDP je v zemích EU stanovena dle metodiky ESA 95, tedy na akruální bázi. (Nahodil a kol., 2014., s. 328)

3.1.10. Osvobození od daně

Osvobození od daně stanovuje část předmětu daně, kterou není daňový subjekt oprávněn zahrnout do základu daně. Na druhou stranu tato skutečnost znamená, že si daňový subjekt nemůže snížit základ daně (popřípadě daň) o položky, které se vztahují k částem předmětu daně osvobozeného od daně. (Vančurová, Lachová, 2012, s. 14)

3.2. Daňová soustava ČR

Daňová soustava, která je někdy označována jako daňový systém, což je širší pojem, je definována jako „souhrn daní vybíraných v určitém státě v určitém čase, upravené v daňových zákonech." (Nahodil a kol., 2014, s. 55) Nahodil definuje daňový systém jako „soustavu daní; právně, organizačně a technicky konstituovaný systém institucí, které zabezpečují správu daní, jejich vyměřování, vymáhání a kontrolu, a systém nástrojů, metod a pracovních postupů, které tyto instituce uplatňují ve vztahu k daňovým subjektům, případně vůči dalším osobám." (Nahodil a kol., 2014, s. 55) Daňový systém je v každé zemi stanoven příslušnými zákony a jednotlivé země se mohou v daních výrazně lišit. Daňová soustava určitého státu vždy odráží konkrétní ekonomické podmínky, a proto patří daňové zákony ve všech zemích světa mezi zákony nejčastěji novelizované. (Vančurová, Lachová, 2012, s. 31) K naplnění veřejných rozpočtů se používá několik menších daní, ty mají mezi sebou různé vazby. Daňové příjmy pocházejí zhruba ve stejné míře z nepřímých

a přímých daní. Podle Nahodila jsou daně „rozhodujícím příjmem veřejných rozpočtů, kdy se formou povinné - a zpravidla pravidelně se opakující platby – odčerpává ze zákona, podle předem stanovené sazby daně, část nominálního důchodu subjektů na nenávratném principu.“ (Nahodil a kol., 2014, s. 51) „Problematika daňové harmonizace je po vztupu České republiky do Evropské unie aktuální i pro české daňové subjekty, neboť její výsledky se promítají i do české daňové ligislativy.“ (Nerudová, 2011, s.13)

3.3. Přímé daně

Přímé daně lze rozdělit do dvou skupin a to na daně z příjmu, někdy nazývané jako daně důchodové a daně z majetku, někdy daně majetkové. „Přímé daně jsou bezprostředně vyměřeny poplatníkovi na základě jeho důchodu nebo majetku a předpokládá se, že jejich výše jde na úkor důchodu osoby, které jsou předepsány, a ta se jim nemůže vyhnout, nemůže jejich část přenést na další ekonomické subjekty. Daně jsou adresné a přihlížení k majetkové či důchodové situaci osoby, která si jejich výši mnohdy vypočítá sama a sama si je odvádí, či alespoň jejich hodnotu zná. Přímé daně se dále dělí na důchodové (někdy též nazývané příjmové) a majetkové.“ (Široký a kol., 2008, s. 49)

Schéma č. 1: Přímé daně v České republice

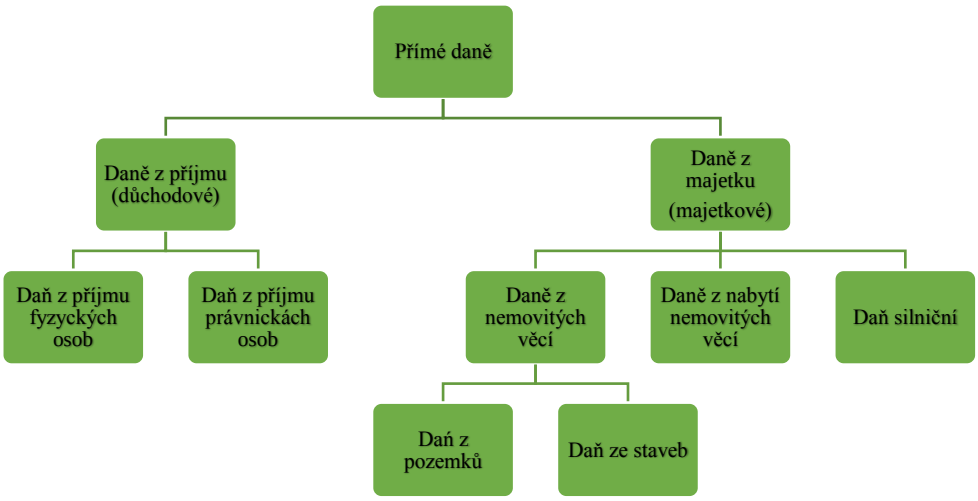

Zdroj: Daňové zákony, vlastní zpracování

3.3.1. Daně z příjmů

Daně z příjmu dělíme na daň z příjmu fyzických osob a na daň z příjmu právnických osob. Po sociálním pojištění a dani z přidané hodnoty, jsou daně z příjmů třetím nejdůležitějším rozpočtovým příjmem. Problematiku daně z příjmů upravuje zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, který prošel od začátku roku 2014 třemi novelizacemi. Největší změny přinesl zákon č. 267/2014 Sb., kterým se mění zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů. Tento zákon mění velké množství ustanovení jak v zákoně o daních z příjmů, tak v dalších zákonech. (Marková, 2015 s. 4)

3.3.1.1. Daň z příjmu fyzických osob

Od zdaňovacího období roku 2008 byla zavedena jednotná sazba pro daň z příjmu fyzických osob ve výši 15 %. Daň se určí ze základu daně sníženého o nezdanitelnou část základu daně, a o odčitatelné položky od základu daně a případné daňové ztráty minulých let, které se zaokrouhlí na celá sta koruny dolů. Výsledná daň se pak zaokrouhlí na celé koruny nahoru. (Brychta a kol., 2015, s. 35) Poplatníci daně jsou fyzické osoby, které se rozdělují na daňové rezidenty, to jsou všechny fyzické osoby, které mají na území České republiky bydliště nebo se zde zdržují určitou dobu, nebo na daňové nerezidenty, kteří se na území České republiky zdržují za účelem studia nebo léčení. (zákon č.586/1992 Sb., § 2) **„**Předmětem daně z příjmu fyzických osob by mělo být jakékoliv zvýšení majetku poplatníka, a to peněžní, ale i nepeněžní formou, samozřejmě s přihlédnutím k případným nákladům vynaloženým na zabezpečení těchto příjmů**“** (Veber, Srpová, 2008, s. 214). Jedná se o příjmy ze závislé činnosti (§6), ze samostatné činnosti (§7), z kapitálového majetku (§8), příjmy z nájmu (§9) a o ostatní příjmy (§10). Příjmy se rozumí peněžní, tak i nepeněžní (v naturální nebo jiné podobě, např. dosažený směnou). (zákon č.586/1992 Sb., § 3)

3.3.1.2. Daň z příjmu právnických osob

„Daň z příjmů právnických osob je velmi důležitá z hlediska podnikatelských subjektů. Zejména nominální sazba této daně je často mezinárodně srovnávána

a je jedním z ukazatelů spolurozhodujících o zemi, ve které bude investováno.“ (Vančurová, Lachová, 2012, s. 54) Za posledních 6 let se sazba daně nezměnila a od roku 2010 činí sazba 19%. „Daň se vypočte jako součin základu daně sníženého o položky snižující základ daně a o odčitatelné položky od základu daně zaokrouhlené na celé tisíce Kč dolů a sazby daně.“ (zákon č.586/1992 Sb., § 21) „Předmětem daně jsou příjmy (výnosy) z veškeré činnosti a z nakládání s veškerým majetkem (dále jen „příjmy“), není-li stanoveno jinak.“ (Pelc, Pelech, 2014, s. 280)

3.3.2. Daně z majetku

„Majetkové daně jsou jednou z nejstarších forem daní. Využívaly se již ve starověkém Římě i v Egyptě, stejně jako ve středověku. K jejich systematičtějšímu a obecnějšímu využívání však došlo až v 19 století. Vycházejí z klasického pojetí státu a představují cenu za ochranu majetku. Jsou využívány z fiskálních důvodů. Představují stabilní příjem veřejných a zejména obecních rozpočtů, nutí vlastníky k efektivnímu využití majetku“ (Provazníková, 2009, s. 85)

3.3.2.1. Daně z nemovitých věcí

Daň z nemovitostí zahrnuje daň z pozemků a daň ze staveb a jednotek. Poplatníci daně jsou vlastníci nemovitosti, nájemci nebo pachtýři pronajaté nebo propachtované nemovitost nebo uživatelé nemovitosti, v případě, že vlastník nemovitosti není znám. U nemovitostí ve vlastnictví České republiky to jsou organizační složky státu nebo státní příspěvkové organizace, státní fond, státní podnik nebo jiné státní organizace, které jsou příslušné hospodařit nebo mají právo hospodařit s majetkem státu. Dále to jsou právnické osoby, které mají právo užívat nemovitost na základě výpůjčky vzniklé podle zákona upravujícího některé užívací vztahy k majetku České republiky. (zákon č.338/1992 Sb., §3; §8) „Daň z nemovitých věcí nahradila v roce 2014 daň z nemovitostí. Daň je upravena zákonem č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitých věcí, ve znění pozdějších předpisů. Na konci roku 2013 byla schválena novela zákona.“(Nahodil a kol., 2014, s. 58) Dnem 1. ledna 2014 zákonné opatření nabylo účinnosti.

3.3.2.2. Daně z nabytí nemovitých věcí

Dříve se tato daň nazývala „daň z převodu nemovitostí“ a do konce roku 2013 ji upravoval zákon č. 357/1992 Sb., o dani dědické, dani darovací a dani z převodu nemovitostí. Daň z převodu nemovitostí je zákonným opatřením Senátu č. 340/2013 Sb. Od 1. ledna 2014 byla nahrazena zcela novou úpravou daně z nabytí nemovitých věcí. Původní zákon o dani dědické a darovací a dani z převodu nemovitostí byl zrušen. Zdanění dědictví a darů je nově řešeno v rámci daně z příjmů. (Nahodil a kol., 2014, s. 58) „Poplatníkem daně z nabytí nemovitých věcí je: nabyvatel vlastnického práva k nemovité věci, ale pouze pokud se takto převodce a nabyvatel dohodnou v kupní nebo směnné smlouvě, převodce vlastnického práva k nemovité věci, jde-li o nabytí vlastnického práva koupí nebo směnou, nedojde-li k dohodě o přechodu povinnosti na nabyvatele; nabyvatel je v tomto případě ručitelem, nebo nabyvatel vlastnického práva k nemovité věci.“ (Brychta a kol., 2015, s. 120)

3.3.2.3. Daň silniční

Předmětem silniční daně jsou silniční motorová vozidla s největší povolenou hmotností alespoň 12 tun určená výlučně k přepravě nákladů a jejich přípojná vozidla („dále jen vozidla“) registrovaná a provozovaná v České republice. (zákon č. 16/1993 Sb., §2) „Sazby daně jsou stanovené jaké pevně dané roční částky. Zákon stanoví také zvláštní poplatek za užívání dálnic, který jsou povinna platit všechna vozidla užívající dálnice bez ohledu na jejich účel (tj. jak vozidla užívaná jak pro účely podnikání, tak i vozidla užívaná pro osobní potřeby.)“ (Nahodil a kol., 2014, s. 58) Poplatníkem daně je osoba, která je jako provozovatel zapsána v technickém průkazu vozidla, nebo užívá vozidlo, v jehož technickém průkazu je zapsána jako provozovatel osoba, která zemřela, zanikla nebo byla zkušena, anebo vozidlo, jehož provozovatel je odhlášen z registru vozidel. (zákon č. 16/1993 Sb., §4)

3.4. Nepřímé **daně**

Nepřímé daně nazýváme také jako daně ze spotřeby. Typickými nepřímými daněmi jsou spotřební daně a daň z přidané hodnoty (DPH). Za druh nepřímé daně bývají považována i cla. Daň je již zahrnuta v ceně zboží či služeb placené poplatníkem při jejich koupi, což vyvolává u poplatníků méně negativních pocitů. Nepřímé daně zvyšují ceny a tím omezují spotřebu. Daň platí státu jiná osoba (plátce) než ta, která je této dani podrobena a na kterou účinky daně dopadají (poplatník). Holman tvrdí, že i přesto že nepřímé daně zvyšují spotřebu, tak nepotlačují motivaci k práci a ke spoření a nemotivují tolik k daňovým únikům. Alespoň ne tolik jako přímé daně. Pro stát je snazší je vybírat, ale především je pro stát snadnější je zvyšovat. (Holman, 2011, s. 613) „Nevýhodou ale je, že znepřehledňují skutečný objem daní pro občany, protože jsou pro ně do značné míry skryty.“ Konstatuje bývalý prezident České republiky Václav Klaus. (Klaus a kol., 2013, s. 130)

Schéma č. 2: Nepřímé daně v České republice

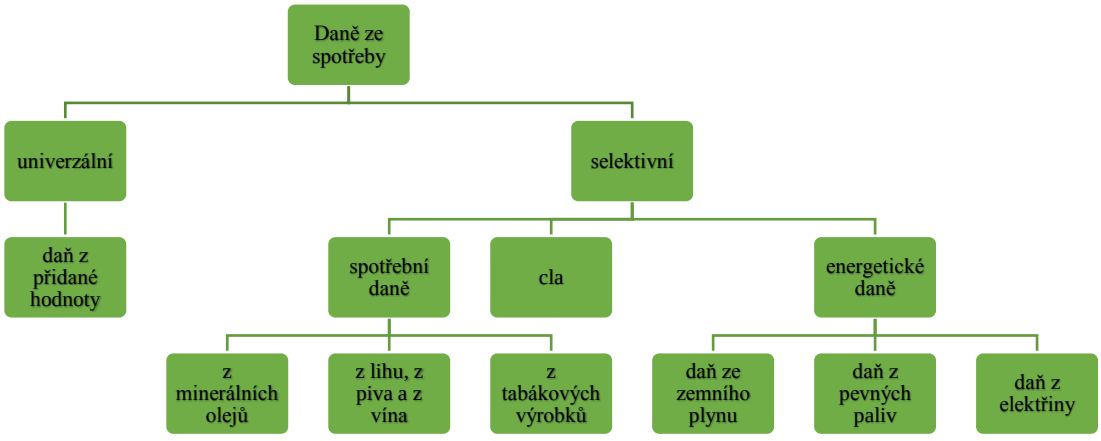

VANČUROVÁ A., LÁCHOVÁ L., *Daňový systém ČR 2012,* s. 50

3.4.1. Univerzální daně

Název univerzální daň vychází z faktu, že tuto daň platí každý bez ohledu na jeho příjem nebo finanční situaci. Daň je automaticky zahrnuta v ceně zboží a služeb. Do této daně patří pouze daň z přidané hodnoty, zkráceně DPH. Tato daň je jedním z nejdůležitějších příjmů do státního rozpočtu.

3.4.1.1. Daň z přidané hodnoty (DPH)

Patří mezi tzv. nepřímé daně a je jednou z nejdůležitějších daňových příjmů. Daň z přidané hodnoty je upravena zákonem č. 253/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, který je účinný od 1. května 2004 a byl v průběhu své existence mnohokrát novelizován. K 1. lednu 2015 je zákon o DPH novelizován celkem třemi zákony. (Marková, 2015, s. 114) „Oblast daně z přidané hodnoty je zcela zásadním nástrojem veřejných financí po celém světě, a proto je i v rámci Evropské unie závazná. V současné době je základním předpisem pro oblast DPH směrnice Rady 2006/112/ES ze dne 28. listopadu 2006, která platí od 1. ledna 2007.“ (Marková, 2015, s. 114) „Daň je vybírána na každém stupni zpracování, avšak nikoli z celého obratu, ale pouze z toho, co bylo k hodnotě statku na daném stupni přidáno. Zdaňuje se tedy jen přidaná hodnota. Je to daň, jejíž harmonizace postoupila velmi daleko, především z hlediska předmětů daně a jejich rozdělení mezi členské státy, harmonizovány jsou rovněž sazby daně.“ (Vančurová, Lachová, 2012, s. 265)

- **Předmět daně z přidané hodnoty**

„Předmětem daně z přidané hodnoty je:

- dodání zboží za úplatnou osobu povinnou k dani v rámci uskutečňování ekonomické činnosti s místem plnění v tuzemsku,
- poskytnutí služby za úplatu osobou povinnou k dani v rámci uskutečňování ekonomické činnosti s místem plnění v tuzemsku,

- pořízení zboží z jiného členského státu za úplatu uskutečněné v tuzemsku osobou povinnou k dani v rámci uskutečňování ekonomické činnosti nebo právnickou osobou nepovinou k dani,
- pořízení nového dopravního prostředku z jiného členského státu za úplatu osobou nepovinou k dani,
- dovoz zboží s místem plnění v tuzemsku.“ (zákon č. 235/2004 Sb., §2)

➢ Subjekt daně z přidané hodnoty

Osoby, které jsou povinni platit daň, jsou plátci a musí se registrovat u místně příslušného úřadu. Osoby s malým obratem nebo které do ČR dodávají jen nepatrné plnění, jsou od daně osvobozeny. Podnikatelské subjekty rozdělujeme na plátce a neplátce DPH. **Plátci DPH** – subjekt, jehož obrat přesáhl za posledních 12 kalendářních měsíců 1 000 000 Kč, má místo a sídlo podnikání v tuzemsku, nebo dobrovolní plátci, pro které je z různých důvodů výhodnější nechat se registrovat k DPH jako plátce, i když jejich obrat za poslední rok nepřekročil 1 000 000 Kč. **Neplátci DPH** – subjekt, jehož obrat nepřesáhl za posledních 12 kalendářních měsíců 1 000 000 Kč, tudíž není registrovaný k DPH u Finančního úřadu. (Vančurová, Lachová, 2010, s. 263-264). Přesné vymezení plátců DPH upravuje zákon o DPH v § 6-6i. Plátce DPH, který závazným způsobem neplní své daňové povinnosti ve vztahu ke správě daní, označujeme za nespolehlivého plátce podle § 106a zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění p.p. „Institut NESPP je jedním z nástrojů boje s daňovými úniky a podvody na DPH, jehož cílem je postihnout plátce, kteří závazně porušují povinnosti při správě DPH a negativním způsobem takto ovlivňují reálné inkaso daně, běžný chod správy DPH (i ve vazbě na jiné plátce) a v neposlední řadě i rovné konkurenční prostřední na trhu (zneužití výhody získané porušování daňových povinností).“ *Finanční správa: Nespolehlivý plátce DPH* [online]. Finanční správa: ©2015 [cit. 19.2.2015]. Dostupné z: www.financnisprava.cz

- **Základ daně z přidané hodnoty**

Základem daně je vše, co jako úplatu obdržel nebo má obdržet plátce za uskutečněné zdanitelné plnění, včetně částky na úhradu spotřební daně od osoby, pro kterou je zdanitelné plnění uskutečněno, nebo od třetí osoby, bez daně za toto zdanitelné plnění. Základem daně v případě přijetí úplaty před uskutečněním zdanitelného plnění je částka přijaté úplaty snížená o daň. Základ daně také zahrnuje:

- Cla, dávky nebo poplatky
- Spotřební daň
- Daň z elektřiny, zemního plynu, pevných paliv…(zákon č. 235/2004 Sb., §36)

- **Sazba daně z přidané hodnoty**

Ve většině států se sazba daně z přidané hodnoty neustále mění. V České republice se aktuálně používají tři sazby DPH a to základní (21%), snížená (15%) a druhá snížená sazba DPH, která je 10%. Trend standartní a snížené sazby byl prosazován
od roku 1989, kdy Evropská komise navrhla sníženou sazbu ve výši 4-9% na tzv. základní životní potřeby (potraviny, dodávky vody, farmaceutické výrobky) a sazbu 14-20% na ostatní typy výrobků a služeb. „S účinností od roku 1993 (směrnice 92/77/EEC) byly zavedeny minimální hranice sazeb DPH pro standartní sazbu 15% a pro sníženou sazbu 5%.“ (Nahodil a kol., 2014, s. 270)

- Základní sazba

Od roku 2013 činí základní sazba 21% a uplatňujeme ji na naprostou většinu zboží a služeb. Výjimky nespadající do základní sazby jsou rozepsané v příloze bakalářské práce a jsou stanoveny Zákonem o DPH č. 235/2004 Sb., **k**onkrétně v rámci přílohy č. 2 – seznam služeb podléhající první snížené sazbě daně, přílohy č. 3 – seznam zboží podléhající první snížené sazbě daně a přílohy č. 3a – seznam zboží podléhající druhé snížené sazbě daně.

- Snížená sazba

Od roku 2012 činí tato sazba 15%. Příloha č. 2 a 3 zákona o DPH zobrazuje, na které služby a zboží se vztahuje snížená sazba daně. Například příloha č. 2 zákona o DPH zahrnuje: opravy zdravotnických prostředků, služby posiloven a fitcenter, pohřební a související služby, ubytovací služby, úklidové práce v domácnostech, domácí péče o děti, staré, nemocné a zdravotně postižené, kulturní, umělecké a sportovní činnosti. V následující příloze je zobrazen seznam zboží, podléhající snížené sazbě. Jedná se například o potraviny, zvířata, rostliny, knihy, palivové dřevo. Příloha č. 4 zákona o DPH zahrnuje: dovoz uměleckých děl, sběratelských předmětů a starožitností.

- Druhá snížená sazba

K zavedení druhé snížené sazby došlo dne 1. ledna 2015. Do této kategorie spadá např. kojenecká výživa a potraviny pro malé děti (viz příloha č. 3a zákona o DPH). Prostředky pro zdravotní a veterinární služby, prevenci nemocí a léčbu pro humánní a veterinární lékařské účely. Tištěné knihy, obrázkové knihy pro děti; hudebniny, tištěné nebo ručně psané.

Graf č. 1: Vývoj základní a snížené sazby daně z přidané hodnoty v České republice za roky 1998-2015

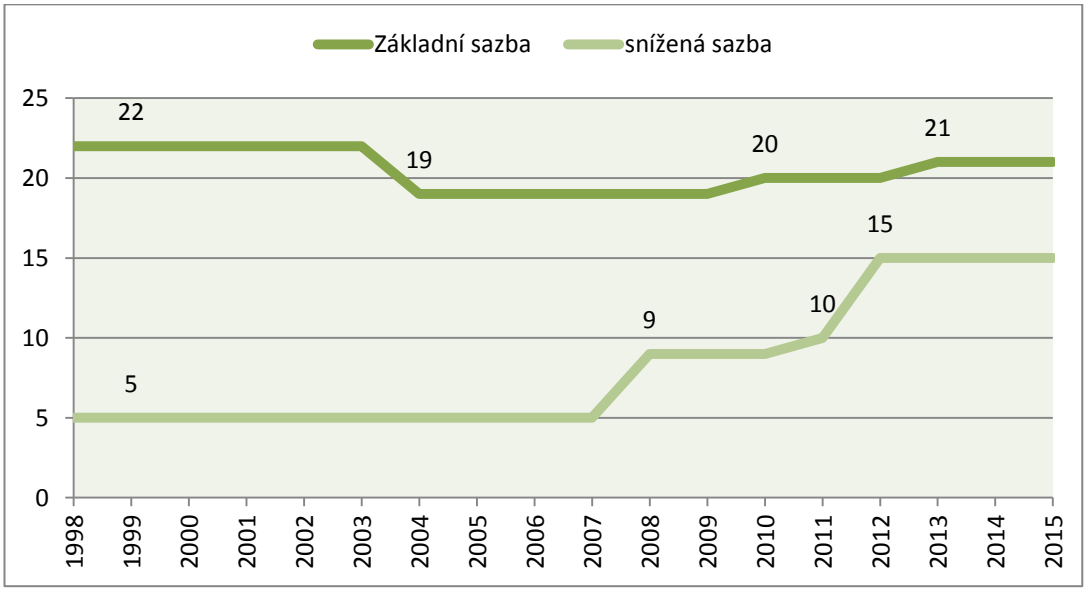

Zdroj: Ministerstvo financí – vlastní zpracování

- **Reverse charge**

Mechanismus reverse charge se používá v oblasti daně z přidané hodnoty. Jedná se o tzv. „obrácené zdanění“, kde zboží nebo služby jsou zdaňovány odběratelem či příjemcem. Han Kogels charakterizoval mechanismus všeobecné reverse charge, jako všeobecně platnou povinnosti pro všechny dodavatele zboží a služeb v rámci business-to-business transakcí. V Evropské unii je všeobecná reverse charge alternativou pro aktuální systém výběru DPH a byla mnohokrát diskutována a bylo provedeno několik studií v posledním desetiletí. Podle aktuálních pravidel musí všechny ekonomické subjekty v rámci výroby a distribuce zboží a služeb účtovat DPH svým zákazníkům. Pokud se jedná o obchodní záležitosti a jsou to plátci DPH, mohou si daň odečíst. V tomto smyslu proplouvá veliký objem DPH napříč celým procesem výroby a distribuce bez vytvoření jakéhokoli břemene. (Kogels, 2011, s. 91)

3.4.2. Selektivní daně

Selektivní daně lze v literatuře také nalézt pod názvy výběrové nebo spotřební daně. Od r. 2008 jsou vybírány tyto nové daně k ochraně životního prostředí (ekologické daně).

3.4.2.1. Spotřební daně

Spotřební daně v České republice upravuje zákon č. 353/2003 Sb., o spotřebních daní ve znění pozdějších předpisů. Tyto daně jsou harmonizovány s příslušnými směrnicemi Evropské unie a podléhají jim daně z minerálních olejů, lihu, piva, vína a tabákových výrobků. Zdaňovacím obdobím je kalendářní měsíc. Zákon o spotřebních daních stanovuje plátce daně, který má povinnost se zaregistrovat u celního úřadu ke každé dani zvlášť. (zákon č. 353/2003 Sb., § 4) Plátci daně jsou výrobci a provozovatelé tzv. daňových skladů. Poplatníky jsou pak kupující výrobku, jelikož daň je zahrnuta již v ceně výrobku. Spotřební daně mohou sloužit také jako účinný prostředek ke snižování poptávky po škodlivém zboží, poněvadž daň v České republice tvoří většinou více jak 50% ceny z daného zboží. Správu spotřebních daní od roku 2006 vykonává Celní úřad. (Nahodil a kol., 2014,

s. 58) „Harmonizace spotřebních daní je upravena v Evropské unii směrnicemi 92/12/EEC (zaměřené na výrobu, držení a přepravu produktů podléhajících spotřební dani), dále v tzv. strukturálních směrnicích (které rozdělují spotřební daň na daň energetických produktů a elektrické energie, alkoholu a alkoholických nápojů a tabáku) a ve čtyřech směrnicích zaměřených na sblížení sazeb spotřebních daní. U spotřebních daní existuje systém minimálních a maximálních sazeb daně, v tomto rámci si členské státy určují své národní sazby podle místních podmínek.“ (Nahodil a kol., 2014, s. 271)

- **Daň z minerálních olejů**

Předmětem daně z minerálních olejů jsou motorové a technické benziny, letecké pohonné hmoty, těžké topné oleje, odpadní oleje, zkapalněné ropné plyny určené k prodeji pro další účely, směsi benzinu s další látkou. (zákon č. 353/2003 Sb., § 45) Plátci daně jsou osoby, kterým vznikne povinnost daň přiznat a zaplatit a zaplatit při použití minerálních olejů, které nebyly zdaněny, pro pohon motorů, výrobu tepla, minerálních směsí olejů atd. (zákon č. 353/2003 Sb., § 44) Základem daně je množství minerálních olejů vyjádřené v 1 000 litrech při teplotě 15°C zkapalněných a stlačených plynů je základ dáván v tunách čisté hmotnosti (zákon č. 353/2003 Sb., § 47)

- **Daň z lihu**

Předmět daně z lihu je líh (etanol) včetně neoddělitelného lihu vzniklého kvašením a obsaženém ve výrobcích, pokud obsah lihu je vyšší než 1,2% objemových etanolu nebo u některých výrobků více než 22% objemového etanolu. (zákon č. 353/2003 Sb., § 67) Plátci daně jsou všechny FO a PO, které nakoupí nebo dovezou výrobky obsahující osvobozený líh. FO a PO, které skladují nebo uvádějí do volného oběhu líh, který je předmětem daně. FO a PO, které překročí při výrobě nebo oběhu lihu stanovené normy ztrát. (zákon č. 353/2003 Sb., § 66) Základem daně je množství lihu vyjádřený v hektolitrech etanolu při teplotě 20 C zaokrouhlené na dvě desetinná místa. (zákon č. 353/2003 Sb., § 69)

- **Daň z piva**

Předmět daně z piva jsou výrobky, které obsahují více než 0,5 % objemových alkoholu a směsi výrobku s nealkoholickými nápoji obsahující opět více než 0,5% objemových alkoholu. (zákon č. 353/2003 Sb., § 81) Plátci daně jsou velké pivovary, kde roční výroba přesáhne 200 000 hl a malé nezávislé pivovary, které vyrobí za rok méně než 200 000 hl piva a splňují podmínku zákona. (zákon č. 353/2003 Sb., § 80) Základem daně je množství piva vyjádřené v hektolitrech. (zákon č. 353/2003 Sb., § 84) Daň z piva se skládá ze dvou sazeb, základní a snížené. Snížená sazba - pro malé nezávislé pivovary za 1 hektolitr a každé celé hmotnostní procento extraktu původní mladiny, které bylo stanoveno podle § 81 odst. 2, jsou stanoveny takto:

Tabulka č. 1: Sazba daně z piva v ČR pro rok 2015

Kód nomenklatury	Sazba daně v Kč/hl za každé celé hmotnostní procento extraktu původní mladiny					
	Základní sazba	Snížení sazby pro malé nezávislé pivovary				
		Velikostní skupina podle výroby v hl ročně				
		Do 10 000 včetně	Nad 10 000 do 50 000 včetně	Nad 50 000 do 100 000 včetně	Nad 100 000 do 150 000 včetně	Nad 150 000 do 200 000 včetně
2203, 2206	32,00Kč	16,00Kč	19,20Kč	22,40Kč	25,60Kč	28,80Kč

Zdroj: Daňové zákony, (zákon č. 353/2003 Sb., § 85)

Od daně z piva je osvobozené pivo určeno pro výrobu octa, potravinářských výrobků, léčiv a pivo ve výši technicky zdůvodnění ztrát. (zákon č. 353/2003 Sb., § 86)

- **Daň z vína**

Předmět daně z vína jsou vína a fermentované nápoje (dále jen „vína“) a meziprodukty uvedené pod kódy nomenklatury 2204, 2205, 2206, které obsahují více než 1,2% objemových alkoholu, nejvýše však 22% objemových alkoholu. Šumivá vína, která jsou plněna do láhví s hřibovitou zátkou, jsou upevněny zvláštní úchytkou, nebo mají přetlak 3 bary a více. Tichá vína, která obsahují více jak 1,2%

objemových alkoholu, nejvýše však 15%. Meziprodukty, to jsou všechny výrobky, kde obsah alkoholu přesahuje 1,2%, ale nepřesahuje 22%, které nejsou šumivým ani tichým vínem. (zákon č. 353/2003 Sb., § 93) Plátci daně jsou fyzické osoby, která na území České republiky vyrábí výhradně tiché víno (§ 93 odst. 3), za podmínky, že celkové množství vyrobeného tichého vína za kalendářní rok nepřesáhne 2 000 litrů. (zákon č. 353/2003 Sb., § 92) Základem daně je množství vína a meziproduktů vyjádřené a hektolitrech. Sazbu daně z vína lze zjistit z tabulky č. 2.

Tabulka č. 2: Sazba daně z vína v ČR pro rok 2015

Druh vína	Sazba daně v Kč/1 hektolitr
Tichá vína	0
Šumivá vína s přetlakem nejméně 0,3 MPa	2 340
Meziprodukty	2 340

Zdroj: Daňové zákony, (zákon č. 353/2003 Sb., § 96)

U daně z vína jsou osvobození stejná jak u daně z piva. (zákon č. 353/2003 Sb., § 97)

- **Daň z tabákových výrobků**

Předmětem daně jsou tabákové výrobky: cigarety, doutníky, tabák ke kouření, cigarillos. (zákon č. 353/2003 Sb., § 101) Cigarillos jsou krátké doutníky o hmotnosti nejvíce 3 g bez umělé špičky. Plátcem daně je vývozce, dovozce a prodejce. (zákon č. 353/2003 Sb., § 100c) Základ daně se liší u jednotlivých tabákových výrobků. U cigaret je to cena pro konečného spotřebitele (procentní část daně), nebo množství vyjádřené v kusech (pevná část daně). U doutníků to je množství vyjádřené v kusech, u tabáku ke kouření množství vyjádřené v kilogramech a u cigarillos je to množství vyjádřené v kusech. (zákon č. 353/2003 Sb., § 102) Sazba daně z tabákových výrobků za minulý rok nepatrně vzrostla. V roce 2014 činila pevná část u cigaret - 1,19 Kč/ks, u doutníků a cigarillos – 1,34 Kč/ks a u tabáku ke kouření 1 800 Kč/kg.

Tabulka č. 3: Sazba daně z cigaret v ČR pro rok 2015

Výrobek	Pevná část	Procentní část	Minimálně
Cigarety	1,29 Kč/ks	27%	2,37 Kč/ks
Doutníky, cigarillos	1,42 Kč/ks		
Tabák ke kouření	1896,00 Kč/kg		

Zdroj: Daňové zákony - (zákon č. 353/2003 Sb., § 104)

3.4.2.2. Cla

Clo, resp. celní poplatek, je „právními předpisy stanovená peněžní platba do veřejného rozpočtu, neekvivalentního charakteru, s předně určenou výší sazby, která je vybírána v souvislosti s přechodem zboží za zboží přes státní hranici od fyzických a právnických osob, které zboží dovážení nebo vyvážejí nebo pro které je zboží dováženo nebo vyváženo.“ (Karník, 2012, s. 11)Vybírání cla kontroluje celní správa (celní úřad) té dané země a upravuje ho celní zákon. Plátci DPH z členských zemí, kteří obchodují v rámci EU, jsou povinni sestavit statistiku o pohybu zboží v EU. Tu sestavují za pomoci systému intrastat, který statisticky sleduje pohyb zboží mezi členskými státy Společenství. „Pro statistické sledování pohybu boží se třetími zeměmi slouží systém nazývaný Extrastat. Oba dva systémy řídí orgán Komise Evropského společenství Eurostat, který sídlí v Lucembursku.“ (Galočík, Jelínek, 2009, s. 6)

3.4.2.3. Energetické daně

Energetické daně v České republice upravuje zákon č. 261/2007 Sb., o stabilizaci veřejných rozpočtů za účelem ochrany životního prostředí. Momentálně se uplatňují tři daně energetického typu.

- **Daň ze zemního plynu**

Plátce daně ze zemního plynu je dodavatel, který dodává plyn konečnému spotřebiteli, a dále provozovatel distribuční soustavy a zásobnu pozemního plynu. Plátcem daně jsou FO nebo PO, které používají plyn zdaněný nižší sazbou daně,

kterému odpovídá vyšší sazba daně. (zákon č. 261/2007 Sb., ČI. LXXII, §3) Předmětem daně je plyn (stanovený nomenklaturou), který je určen pro výrobu tepla, pohon motorů (s výjimkou stacionárních motorů, do strojů používaných na stavbách) a pro stacionární motory, stroje…(zákon č. 261/2007 Sb., ČI. LXXII, §4) Základem daně je množství plynu v MWh spáleného tepla. (zákon č. 261/2007 Sb., ČI. LXXII, §6) Sazby daně jsou určeny podle období a kódů nomenklatury viz Zákon č. 261/2007 Sb., ČI. LXXII, §6. Od daně je osvobozen plyn pro výrobu tepla v domácnostech, výrobu elektřiny a výrobu elektřiny a tepla v generátorech, (pokud jsou dodávány domácnostem). (zákon č. 261/2007 Sb., ČI. LXXII, §8)

- **Daň z pevných paliv**

Plátce daně z pevných paliv je dodavatel, který dodává pevná paliva konečnému spotřebiteli. Jsou to FO nebo PO, které použili pevná paliva osvobozená od daně k jiným účelům, než na které se vztahuje osvobození. (zákon č. 261/2007 Sb., ČI. LXXIII, §3) Předmětem daně je černé uhlí, brikety (vyrobené z černého uhlí), hnědé uhlí, hnědouhelné brikety, koks…(zákon č. 261/2007 Sb., ČI. LXXIII, §4) Základem daně je množství pevných paliv vyjádřené v GJ spáleného tepla. Sazba daně činí 8,50 Kč/GJ spáleného tepla v původním vzorku. (zákon č. 261/2007 Sb., ČI. LXXIII, §6) Od daně jsou osvobozena paliva určena k použití pro výrobu elektřiny, ke kombinované výrobě elektřiny a tepla v generátorech, (pokud jsou dodávány domácnostem) a paliva v chemických a metalurgických procesech. (zákon č. 261/2007 Sb., ČI. LXXIII, §8)

- **Daň z elektřiny**

Plátcem daně z elektřiny je dodavatel, který dodává elektřinu konečnému spotřebiteli, a dále provozovatel distribučních soustav a přenosových soustav. Plátcem daně budou i FO nebo PO, které použily plyn osvobozený od daně k jiným účelům, než na které se vztahuje osvobození. (zákon č. 261/2007 Sb., ČI. LXXIV, §3) Předmětem daně je elektřina uvedena pod kódem nomenklatury 2716. (zákon č. 261/2007 Sb., ČI. LXXIII, §4) Základem daně je množství elektřiny v MWh a sazba daně činí 28,30 Kč/MWh. (zákon č. 261/2007 Sb., ČI. LXXIII, §7)

Osvobozena od daně je elektřina ekologicky šetrná, vyrobená v dopravních prostředcích, (pokud je tam spotřebovávána), požita při metalurgických procesech. (zákon č. 261/2007 Sb., ČI. LXXIII, §8)

4. Vlastní práce – analytická část

4.1. Příjmy státního rozpočtu za roky 2004 – 2014

Nepřímé daně mají značný podíl na veřejných příjmech v České republice i v ostatních zemích Evropské unie. Největší část příjmů státního rozpočtu tvoří daňové příjmy. Na státním rozpočtu se podílejí 87,23 %. Nejvyšší podíl (40%) dle Ministerstva financí z daňových příjmů tvoří příjmy z pojistného na sociálním zabezpečení, které zahrnuje zejména důchodové pojištění. Nepřímé daně se na daňových příjmech podílejí v průměru 37% dle MF. Zbývající část daňových příjmů tvoří příjmy z přímých daní a ostatní daňové příjmy. Celkové příjmy státního rozpočtu se kromě daňových příjmů skládají z nedaňových příjmů (např. příjmy z pronájmu či z poskytování služeb, pokuty, přijaté úroky a dividendy z podniků se státní účastí), kapitálových příjmů (z prodeje dlouhodobého majetku) a transferů (zejména z rozpočtu EU). Tabulka č. 4 zobrazuje růstovou tendenci státních příjmů mezi lety 2004 – 2014. Příjmy státního rozpočtu se celkem zvýšily o 400 576 mil Kč (54,6%). V roce 2004 se daňové příjmy podílely 93,34 % na celkových příjmech a vzhledem k zvyšování ostatních příjmů (kapitálových, přijatých transferů a nedaňových) se tento podíl snižuje.

Tabulka č. 4: Struktura příjmů státního rozpočtu v ČR

Rok	PŘÍJMY (%)				Celkem (v mil Kč)
	Daňové	Kapitálové	Přijaté transfery	Nedaňové příjmy	
2014	84,00	0,44	11,85	3,70	1 133 820
2013	84,48	0,54	11,73	3,26	1 091 863
2012	86,77	0,25	9,88	3,09	1 051 387
2011	87,90	0,23	9,30	2,56	1 012 755
2010	86,35	0,27	10,37	3,00	1 000 377
2009	85,49	0,24	11,27	3,00	953 898
2008	87,40	0,10	9,94	2,55	1 045 071
2007	87,79	0,12	9,82	2,27	1 005 962
2006	86,98	0,25	10,00	2,76	901 106
2005	89,05	0,11	7,82	3,01	817 649
2004	93,34	0,12	2,44	4,09	733 244

Zdroj: Ministerstvo financí – vlastní zpracování

Z následující tabulky č. 5, je zřejmé, že od roku 2004 vykazuje státní rozpočet deficit. Největší nárůst deficitu je možné zaznamenat mezi lety 2008 a 2009, kdy se schodek zvýšil o 172 391 miliónů korun. Tato výrazná změna byla odrazem ekonomické krize, která se projevila i v české ekonomice. Od roku 2009 schodek postupně klesá, což způsobuje každoroční zvyšování celkových příjmů do státního rozpočtu a pouze mírný nárůst výdajů.

Tabulka č. 5: Celkový přehled příjmů, výdajů a salda státního rozpočtu v ČR (mil. Kč)

Rok	Celkové příjmy	Celkové výdaje	Saldo – Schodek
2014	1 133 821	1 211 603	-77 782
2013	1 091 863	1 173 128	-81 264
2012	1 051 387	1 152 387	-101 000
2011	1 012 755	1 155 526	-142 771
2010	1 000 376	1 156 793	-156 417
2009	974 615	1 167 009	-192 394
2008	1 063 941	1 083 944	-20 003
2007	1 025 883	1 092 275	-66 392
2006	923 060	1 020 640	-97 580
2005	866 460	922 798	-56 338
2004	769 207	862 892	-93 685

Zdroj: Ministerstvo financí – vlastní zpracování

Od roku 2010 klesl schodek státního rozpočtu o 78 636 mil. Kč (o 57,3%) a v roce 2014 vykazoval deficit ve výši 77 780 mil. Kč. Za předpokladu, že by klesající tendence pokračovala i v následujících letech, mohl by se deficit přiblížit k nulovým, až kladným hodnotám. Tento trend potvrzují výsledky statistického odhadu vytvořeného v programu Statistica, zobrazené v tabulce č. 6. Extrapolací trendu, kdy jako nejvhodnější trendová funkce byla vybrána lineární lomená funkce, bylo dosaženo následujících odhadů deficitu státního rozpočtu pro roky 2015 a 2016:

Tabulka č. 6: Statistický odhad deficitu SR pro roky 2015 a 2016 (v mil Kč)

	2015	2016
Bodový odhad	- 49 941	- 30 438
Intervalový odhad	(- 90 236; - 9 619)	(-85 005; 23 130)

Zdroj: Ministerstvo financí – vlastní zpracování

Intervalový odhad pro rok 2015 pracuje s intervalem, kde oba hraniční body jsou negativní. Oproti tomu v intervalovém odhadu zasahuje horní hranice do kladných hodnot. Celkové výstupy z programu Statistica jsou uvedeny v příloze č. 3.

4.2. Zhodnocení vlivu nepřímých daní na státní rozpočet ČR

Dle údajů Ministerstva financí jsou daňové příjmy státního rozpočtu v průměru tvořeny ze 40,9 % příjmy z pojistného na sociální zabezpečení, 20,9 % DPH, 14,3 % příjmy ze spotřebních daní, 21,8 % daní z příjmů. Ostatní daňové příjmy, tedy příjmy z majetkových daní (1,1%) a příjmy zahrnujícími clo, poplatky, odvody v oblasti životního prostředí a správní poplatky včetně kolků (0,9 %) mají dle procentuálního podílu na celkových daňových příjmech pouze minimální význam.

Tabulka č. 7: Struktura daňových příjmů státního rozpočtu ČR v (%)

Rok	DPH	Spotřební daně	Daň z příjmů	SAZP	Ostatní daně	Celkem v mil Kč
2014	24,17	14,07	19,69	40,2	1,86	951 792
2013	23,85	14,79	19,07	40,3	1,93	921 879
2012	21,89	15,30	19,92	40,7	2,16	911 826
2011	21,55	15,64	19,42	41,2	2,18	858 173
2010	21,74	15,15	20,11	41,1	1,80	861 872
2009	21,21	14,86	20,28	41,7	1,90	832 972
2008	19,12	13,50	23,89	41,4	2,03	929 914
2007	18,50	14,61	24,08	40,7	2,04	900 651
2006	19,12	14,02	23,30	41,5	2,00	801 160
2005	19,03	13,43	25,28	40,3	1,94	770 372
2004	19,60	11,56	25,24	40,6	2,91	716 682

Zdroj: Ministerstvo financí – vlastní zpracování

Daň z přidané hodnoty je z hlediska příjmů rozpočtů jednou ze stěžejních daní, neboť se na daňových příjmech státního rozpočtu podílí zhruba jednou třetinou. Z následující tabulky č. 8, je možné zaznamenat jednotlivé meziroční změny příjmů z DPH.

Tabulka č. 8: Změny sazeb DPH a příjmů z DPH (v mil Kč)

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	**2010**	2011	2012	**2013**	2014
ZS	19	19	19	19	19	19	**20**	20	20	**21**	21
SS	5	5	5	5	8	9	**10**	10	14	**15**	15
DPH	140 383	146 823	153 516	166 628	177 816	176 717	**187 820**	191 894	199 714	**219 964**	230 250
Δ		+6 440	+6 693	+13 112	+11 188	-1 099	**+11 103**	+4 074	+7 820	**+20 250**	+10 286
Δ (%)		4,59%	4,56%	8,54%	6,71%	-0,62%	**6,28%**	2,17%	4,08%	**10,14%**	4,68%

Zdroj: Ministerstvo financí – vlastní zpracování

Celkové inkaso DPH za rok 2004 oproti roku 2003 vzrostlo o 19 466 mil. Kč. Tento nárůst inkasa je bezesporu důsledkem přesunu zboží a služeb ze snížené sazby do sazby základní provedený k 1. 1. 2004. Vývoj inkasa DPH i v roce 2005 kopíroval vývoj inkasa v roce 2004, s výjimkou propadu, který nastal po vstupu České republiky do Evropské unie, protože došlo k systémovým změnám, zejména ve výběru DPH při dovozu zboží. V roce 2006 představovalo celkové inkaso z DPH nárůst o 4,56 % oproti předchozímu roku. Zřejmý vliv na pozitivní růst inkasa u DPH mělo zintenzivnění kontrolní činnosti v oblasti DPH. V následujícím roce se celkové inkaso z DPH zvýšilo o 8,54 % a v roce 2008 se DPH řadí mezi fiskálně nejvýznamnější daň. Oproti tomu v roce 2009 došlo k poklesu inkasa z DPH o 1,1 mld. Kč (0,62%). Výši inkasa této daně přitom podobně jako u ostatních daní ovlivnila ekonomická recese a i když v roce 2010 už pokles příjmů z DPH nepokračoval, tyto hodnoty stále nedosahují úrovně roku 2008. V roce 2012 se změnila snížená sazba DPH z 10 % na 14 % ve srovnání s předchozím rokem tak došlo k navýšení inkasa o 1,91 %, to v absolutní hodnotě odpovídá 7,820 mld. Kč. Rok 2013 přinesl poprvé po pěti letech naplnění příjmů státního rozpočtu v oblasti daně z přidané hodnoty. Inkaso daně pozitivně ovlivnilo navýšení obou sazeb daně o 1 % (snížené na 15 % a základní na 21 %), nárůst inkasa

oproti roku 2012 se zvýšil o 10,14 %. I v roce 2014 došlo k naplnění stanovených příjmů státního rozpočtu v oblasti daně z přidané hodnoty. Inkaso daně pozitivně ovlivnilo „oživení“ ekonomiky a s tím související zvýšení spotřeby. Inkaso daně z přidané hodnoty v roce 2015 bude ovlivněno především zavedením druhé snížené sazby DPH ve výši 10 %, která vešla v platnost od 1. 1. 2015 dle novely Zákona č. 262/2014 Sb. o dani z přidané hodnoty. Pro zpřehlednění postupných nárůstů v obou sazbách DPH a jejich vlivu na růst příjmů z DPH je uveden následující graf č. 2.

Graf č. 2: Vývoj příjmů SR a sazeb DPH v ČR za roky 2004- 2014

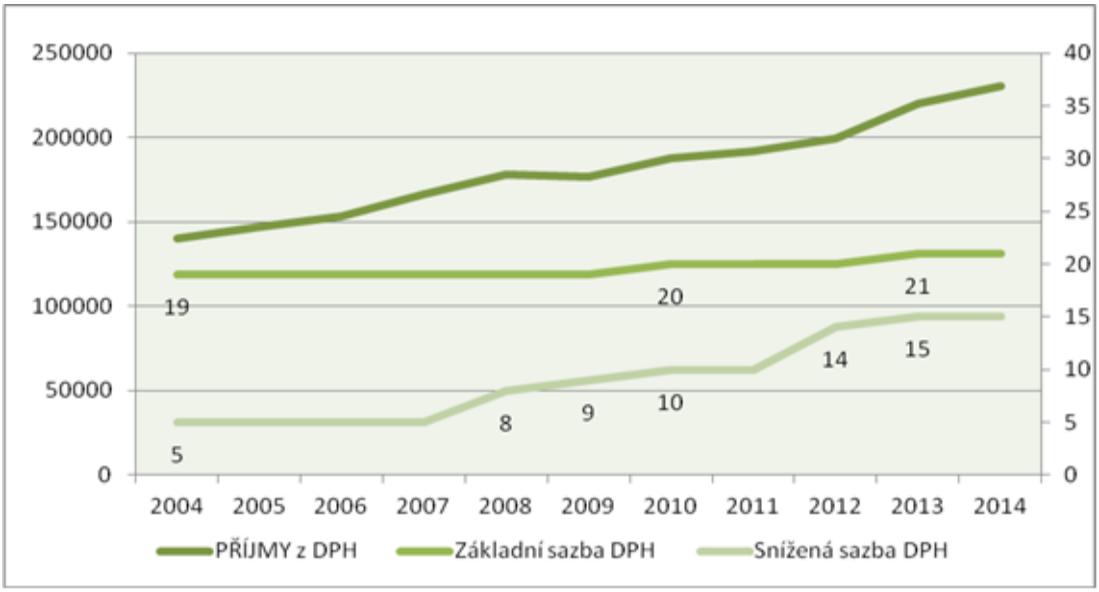

Zdroj: Ministerstvo financí – vlastní zpracování

Graf č. 3, respektive hodnoty podílu příjmů v jednotlivých letech potvrzují v průměru 35,2 % podíl nepřímých daní na daňových příjmech. Vzhledem k faktu, že daňové příjmy se podílejí na celkových příjmech státu 87,23% a nepřímé daně 35,2% na daňových příjmech, tvoří nepřímé daně třetinu příjmů do státního rozpočtu. Výše podílu na celkových příjmech vede k závěru, že výše sazby nepřímých daní může mít výrazný dopad na příjmy státního rozpočtu. V případě, že by se sazby nepřímých daní snížily, tak nejen že klesne podíl nepřímých daní na celkových příjmech do státního rozpočtu, ale hlavně klesnou příjmy do státního rozpočtu.

Graf č. 3: Podíl daňových příjmů na celkových příjmech v ČR (%)

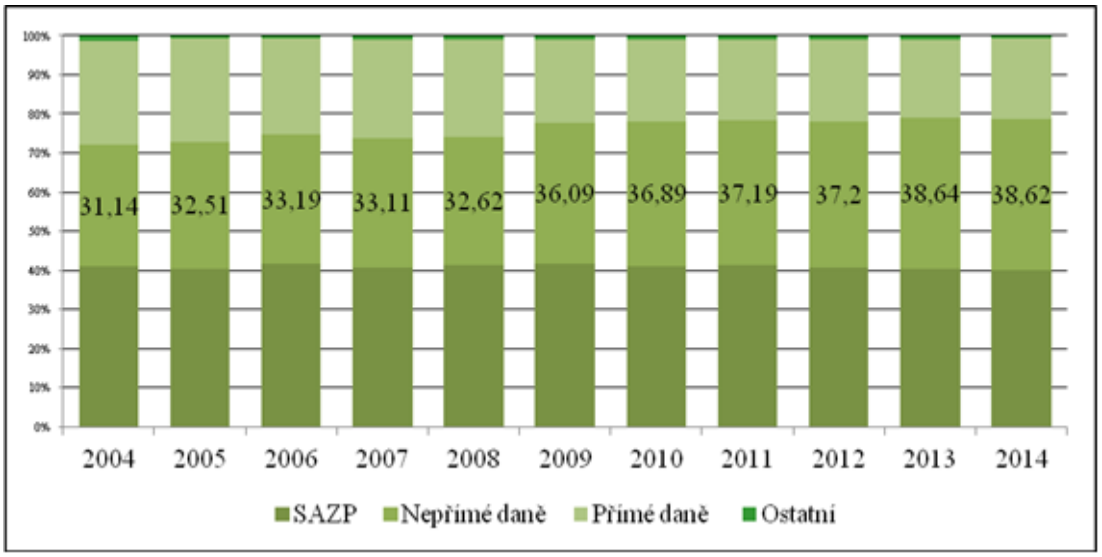

Zdroj: Ministerstvo financí – vlastní zpracování

4.3. Srovnání daně z přidané hodnoty ČR a ostatních států EU

Ze všech členských zemí OECD a Evropské unie zavedlo daň z přidané hodnoty nejdříve Dánsko. V daňovém systému této země má DPH své pevné místo již od roku 1967. V roce 1968 byla DPH zavedena v Německu a Francii. V roce 1969 ve Švédsku a Nizozemí. V České republice byla do roku 1992 uplatňována daň z obratu a od roku 1993, začala fungovat v rámci transformace ekonomiky, se uplatňuje daň z přidané hodnoty.

- **Základní sazba**

Základní sazbě DPH podléhá naprostá většina zboží a služeb, v České republice aktuální základní sazba činí 21%. Ve většině států Evropské unie je vývoj základní sazby DPH spíše konstantní, jako např.: Belgie (21%), Bulharsko (20%), Dánsko (25%), Finsko, Rakousko (20%), Lucembursko (15%). V Lucembursku odpovídá základní sazba DPH snížené sazbě v ostatních státech EU. Při porovnání přímých daní, například daně z příjmu právnických osob, se sazba daně výrazně liší – v Lucembursku je tato daň 38%, což je, v porovnání se sousedními státy (např. Nizozemsko – 52%, Belgie – 50%, Německo – 40%, Francie – 45%), jedna

z nejnižších sazeb. Z porovnání sazeb DPH a sazeb daně z příjmu právnických osob je zjevné, že i když se některé sazby daní mohou pro různé státy shodovat, jiné se mohou velmi výrazně lišit. Z přílohy č. 4 vyplývá, že meziroční změny DPH v České republice nejsou výrazné (změna o 1%). Výrazný nárůst sazby DPH nastal v jižních státech Evropské unie, jako např.: v Portugalsku, kde v roce 1998 byla základní sazba DPH 17% a v roce 2014 se sazba DPH zvýšila na 23%. Podobné schéma nastalo i v Řecku, kde základní sazba DPH vzrostla z 17% na 23% a Španělsku z 16% na 21%. Největší zvýšení zaznamenal Kypr, sazba DPH vzrostla o 10% a to z 8% na 18%. Tento nárůst probíhal mezi roky 1998 až 2014. Přesto je po Lucembursku druhá nejnižší z členských zemí Evropské unie.

- **Snížená sazba**

Ve většině zemí Evropské unie existují dvě sazby snížené daně, jako např.: Belgie, Finsko, Francie, Irsko, Lucembursko, Portugalsko a od roku 2015 i Česká republika, kde ke snížené dani 15%je zavedena druhá snížená sazba DPH ve výši 10 %.

- **Druhá snížená sazba DPH**

U zboží, kde většina států Evropské unie uplatňuje sníženou sazbu DPH, zavádí Španělsko, Francie, Irsko, Itálie, Lucembursko a Česká republika druhou sníženou sazbu DPH. Vláda očekává od snížení sazby DPH snížení cen výrobků pro spotřebitele. Výrobky a služby, pro které platí druhá snížená sazba, jsou popsány v teoretické části práce. Z členských zemí EU je jednotná sazba DPH zavedena pouze v Dánsku (25 %). Dvě sazby DPH jsou v Belgii, Německu, Estonsku, Lotyšsku, Nizozemí, Rakousku, Slovinsku, Slovensku a Velké Británii. Ve Francii, Irsku a Lucembursku jsou dokonce čtyři sazby DPH. V ostatních členských zemích EU jsou zavedeny tři sazby DPH. Nejen v České republice, ale i v ostatních zemích Evropské unie, patří daň z přidané hodnoty mezi hlavní příjmy státního rozpočtu. Dle údajů ministerstev financí jednotlivých zemí, například ve Francii se DPH podílí více jak 50% na celkových daňových příjmech a v roce 2013 tato daň přinesla do státního rozpočtu 141 miliard EUR. Také v Německu má DPH vysoký podíl na celkových daňových příjmech a to ve výši 30%.

4.4. Vývoj daňové kvóty v České republice

Tabulka č. 10, znázorňující vývoj daňové kvóty v České republice, ukazuje, že daňová kvóta se od roku 2004 do roku 2010 snižovala, což má za následek neustále klesající podíl celkových daňových příjmů na státním rozpočtu. Dalším důvodem je, že deficit veřejných financí výrazněji neklesá. Pokud jde o podíl celkových daňových příjmů na HDP, rozdíl není tak vysoký oproti zemím OECD, daňová kvóta v ČR je v průměru nižší o 1,42% oproti ostatním státům Evropské unie. Snižování daňové kvóty není přímo závislé na výši samotného daňového zatížení, ale na celkové výši vybraných daní v poměru k HDP. Trend u příjmů z nepřímých daní a DPH zhruba kopíruje trend průměru EU. Daňová kvóta spotřební daně se liší už tím, že proti ostatním kvótám je vyšší než průměr EU. I vývoj této kvóty se od vývoje průměru EU dle OECD liší.

Tabulka č. 10: Vývoj daňové kvóty v ČR a státech EU (%) v letech 2004-2012

		Podíl daňových příjmů na HDP			
		Daňové příjmy	Nepřímé daně	DPH	Spotřební daně
2012	ČR	35,0	12,3	7,2	4,0
	Průměr OECD	36,3	13,9	7,9	3,2
2011	ČR	34,6	11,9	7,1	3,9
	Průměr OECD	35,8	13,8	7,8	3,2
2010	ČR	33,6	11,4	6,9	3,7
	Průměr OECD	35,6	13,7	7,8	3,2
2009	ČR	33,4	11,3	6,9	3,7
	Průměr OECD	35,9	13,5	7,5	3,2
2008	ČR	34,4	10,9	6,8	3,3
	Průměr OECD	36,7	13,8	7,9	3,0
2007	ČR	35,9	11,1	6,3	3,9
	Průměr OECD	37,1	14,2	8,0	3,1
2006	ČR	35,3	10,8	6,4	3,6
	Průměr OECD	36,6	14,2	8,0	3,1
2005	ČR	35,7	11,3	6,9	3,6
	Průměr OECD	36,5	14,2	7,9	3,2
2004	ČR	35,9	11,3	7,0	3,4
	Průměr OECD	36,1	13,9	7,6	3,3

Zdroj: OECD – vlastní zpracování

Z grafu č. 4 lze vyčíst, že daňová kvóta v ČR a EU se pohybuje obdobným trendem, jako je průměr EU. Rozdíl je v rychlosti poklesu a nárůstu. Hodnoty ČR mají razantnější pohyb v obou směrech, na druhou stranu průměr EU klesá i roste mírněji.

Graf č. 4: Přehled daňové kvóty v ČR a průměru EU v letech 2004-2012 (%)

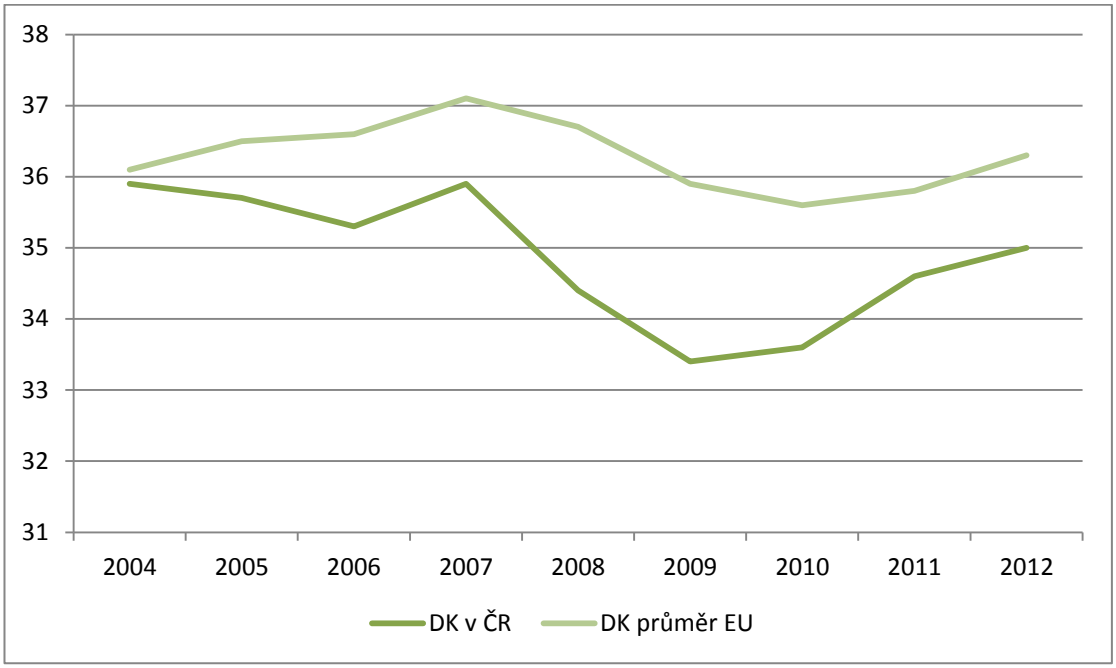

Zdroj: OECD – vlastní zpracování

4. Výsledky a diskuze

Podíl nepřímých daní na celkových příjmech státního rozpočtu byl v letech 2004-2014 v průměru 35,2%. Z tohoto podílu největší část (40%) tvořilo sociální a zdravotní pojištění. Druhou částí byla daň z přidané hodnoty (20,9 %). Od roku 2013 došlo ke zvýšení základní sazby DPH o 1%. Tato změna přinesla pozitivní změnu v příjmech státního rozpočtu ve výši 20 250 mil Kč (10,14%). Naopak ztráty státního rozpočtu v roce 2015 přinese dle Ministerstva financí zavedení druhé snížené sazby od 1. 1. 2015, a to konkrétně ztráty v odhadované výši 2,4mld Kč.

Oba zmíněné příklady, jak zvýšení základní sazby DPH, tak zavedení druhé snížené sazby potvrzují, že změny v sazbách DPH ovlivňují příjmy státního rozpočtu. Zvyšování sazby pozitivním směrem i snižování sazby směrem negativním. Na základě korelační analýzy, sazby DPH a příjmů státního rozpočtu (r_{xy}=0,83), lze hodnotit tuto závislost jako silnou a pozitivní. To znamená, že se zvyšováním sazeb DPH rostou i příjmy státu. Tyto pozitivní účinky však působí omezeně, neboť od určité úrovně sazby daní by mohlo hrozit snížení spotřeby zboží a služeb z důvodu vysokých cen, tedy snížení celkové poptávky spotřebitelů. Zboží a služby by se pro ně staly příliš drahými, což by v konečném důsledku vedlo ke snížení příjmů státního rozpočtu. Toto prokazuje i Lafferova křivka.

Daňové úniky na DPH v České republice se pohybují ročně ve výši zhruba 80 miliard korun. Hospodářské noviny: [online]. ©2015 [cit. 30.10.2015]. Dostupné z: www.ihned.cz. Snahou je zamezit daňovým podvodům, aby se snížil celkový deficit státního rozpočtu, který byl pro rok 2015 plánovaný ve výši 100 miliard korun. Problémem je, že v České republice jsou mírné sankce za daňové úniky oproti ostatním zemím Evropské unie. To podporuje nedodržování a „obcházení" zákonů. Daňové podvody jsou například u obchodů s drahými kovy, pohonnými hmotami apod. V aktuální kauze se řeší případ, kdy stát díky těmto podvodům přišel od roku 2011 o 4,5 miliardy korun na DPH. Idnes: [online]. ©2015 [cit. 20.10.2015]. Dostupné z: www.idnes.cz. Pokud se podaří zamezit daňovým podvodům na pohonných hmotách, k podvodům bude docházet např. na biopalivech. Dalšími oblastmi, kde často dochází k únikům na DPH, je obchod s minerálními oleji, barevnými kovy nebo mobilními telefony.

Ke snížení daňových úniků byla schválena novela Zákon č. 235/2004 Sb., o DPH, která vstoupila v platnost v lednu 2015, a v rámci níž vzniklo několik opatření:

i. Přenesení daňové povinnosti, tedy ručení za DPH odběratelem tzv. reverse charge. Nejčastěji zmiňovanými výhodami reverse charge je snížení možnosti daňového úniku, naopak jako nevýhoda je brána vysoká administrativní náročnost a problém při obchodování se státy, kde není reverse charge zavedena.
ii. Zpřísnění podmínek institutu nespolehlivého plátce.
iii. Povinnost firem platit daně v zemi, ve které sídlí. Tomu chce zamezit Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD), která již připravila návrh reformy.

Aktuálně byla odložena elektronická evidence tržeb, která měla původně platit od ledna 2016. Ani posunutý srpnový termín nebude pravděpodobně reálný. V první fázi měli mít restauratéři a hoteliéři povinnost využívat elektronické pokladny, následovali by velkoobchod, maloobchod, podnikatelé a živnostníci. Odpůrci elektronické evidence tržeb nejčastěji argumentovali náročností technické realizace, finanční zátěží pro podnikatele a nejistým přínosem pro státní rozpočet.

Jistou změnou je zavedení kontrolních měsíčních hlášení o DPH. Od ledna 2016 bude možné podávat kontrolní hlášení, které se týká všech plátců DPH, pouze elektronicky. Pro fyzické osoby je lhůta měsíční nebo čtvrtletní, pro právnické osoby je striktně měsíční. Toto opatření zvýší administrativní náročnost zejména malým podnikatelům, kteří si často účetnictví vedou sami, nebo za pomoci účetního poradce. Zejména živnostníci – řemeslníci by se mohli více klonit k práci „na černo“, aby se vyhnuli vyšší administrativní zátěži. Dle mého názoru by se stát měl zaměřit zejména na firmy, kde dochází často k daňovým únikům, jako například dodavatelé pohonných hmot nebo tabákových výrobků. I když je jejich kontrola výrazně komplikovanější a časově náročnější, než kontrola malých firem či živnostníků.

5. Závěr

Příjmy z daní mají zásadní vliv na státní rozpočet, neboť v průměru tvoří přes 87 % z celkových příjmů státního rozpočtu, což znázorňuje tabulka č. 4. Pokud má dojít k zásadní změně ve státním rozpočtu, což v současné době znamená zejména snižování veřejného dluhu, je potřeba se zaměřit právě na tyto příjmy.

Daňové příjmy jsou cca z 20,9 % tvořeny příjmy z daně z přidané hodnoty. Zavedení nové sazby daně z přidané hodnoty (10%), pod kterou spadají léky či kojenecká výživa, způsobí dle odhadů pokles příjmů státního rozpočtu v celkové výši 2,4mld korun a pokles příjmů místních rozpočtů o 953mil korun. Idnes.cz: [online]. ©2015 [cit. 20.10.2015]. Dostupné z: www.idnes.cz. I přes tento negativní dopad na státní rozpočet, došlo k zavedení této snížené sazby. Motivem byla podpora sociálně slabších občanů, kteří se nacházejí v komplikované situaci.

Aktuální snahou státu je zabránění daňovým únikům a získání finančních prostředků, které spadají do šedé ekonomiky, do státního rozpočtu. Proto dochází k častějším kontrolám finančních úřadů a snaze odhalit co nejvíce daňových podvodů. Problémem je např. v hl. městě Praze, z důvodu velkého počtu plátců daně z přidané hodnoty, tyto subjekty zkontrolovat.

Finanční stabilitu České republiky výrazně ovlivňují i časté změny ve vládě. Za poslední čtyři roky došlo ke čtyřem změnám na pozici ministra financí. Vzhledem ke krátkému funkčnímu období jednotlivých ministrů není reálné, aby došlo k takovým změnám, které by výrazně ovlivnily legislativu a ostatní opatření k odstranění daňových úniků. Aktuálně je ohrožena funkce Andreje Babiše, který svůj post ministra financí spojil s fungováním elektronické evidence tržeb.

Možnosti jak zefektivnit daňový systém je hned několik. Novelizace daňových zákonů (například vyšší pokuty za jejich porušování) by mohla vzbudit obavy z trestu, které by napomohly více k dodržování daňových zákonů, než k jejich obcházení. Na druhé straně by se stát měl snažit i o pozitivní motivaci plynoucí z jejich dodržování. Variantou pozitivní motivace by mohl být následující systém: v případě, že kontrola finančního úřadu nenalezne po dobu pěti let u firmy žádné pochybení při odvodu daní, tak tato firma bude mít možnost zažádat o navrácení

1% z daní odvedených v předchozím roce. Pozitivní motivace dosud nebyla navržena a existují pouze sankce.

Novelizace daňových zákonů je komplikovaná a časové náročná. Nicméně by se mělo jednat o společný zájem všech politických stran přesahující jednotlivá funkční období. Právě na daňových zákonech by měla držet kontinuální myšlenku, která bude směřovat k jejich efektivnímu výběru, a tím ke zvyšování příjmů státního rozpočtu a snižování deficitu.

6. Seznam použité literatury:

1) Brychta I. a kol., Daň z příjmu 2015, Praha, Walters Kluwer, 2015, ISBN – 978-80-7478-737-9
2) Brychta I. a kol., Tabulky a informace pro daňové poplatníky 2015, Praha, Walters Kluwer, 2015, ISBN – 978-80-7478-772-0
3) Galočík S., Jelínek J., Intrastat a DPH v příkladech, Praha, Grada publishing, 2015, ISBN – 978-80-247-3073-8
4) Holman R., Ekonomie 5.vydání, Praha, C. H. Beck, 2011, ISBN – 978-80-7400-006-5
5) Jurečka V. a kol., Makroekonomie, Praha, Grada Publishing, 2010, ISBN - 978-80-247-3258-9.
6) Karník M., Clo a celní poplatky od A do Z, Praha, ANAG, 2012, ISBN – 978-80-7263-779-9
7) Klaus V. a kol., Česká republika na rozcestí, Praha, Fragmet, 2013, ISBN – 978-80-253-2023-5
8) Kogels H., VAT in an EU and International Perspective, IBFD, 2011, ISBN-978-90-8722-107-2
9) Marková H., Daňové zákony 2015, Praha, Grada publishing, 2015, ISBN – 978-80-247-5507-6
10) Nahodil F. a kol., Veřejná správa a financování veřejného rektoru, Plzeň, Vydavatelství a nakladatelství Aleš a Čeněk, 2014, ISBN – 978-80-7380-536-4
11) Nerudová D., Harmonizace daňových systémů zemí Evropské unie, Praha, Sefira, 2011, ISBN - 978-80-7357-386-7
12) Pelc V., Daňové podmínky působení neziskových subjektů, Praha, C. H. Beck, 2010, ISBN - 978-80-7400-190-1
13) Provazníková R., Financování měst, obcí a regionů, teorie a praxe, 2. aktualizované a rozšířené vydání, Praha, Grada Publishing, 2009, ISBN - 978-80-247-2789-9
14) Široký J. a kol., Daňová teorie s praktickou aplikací 2. Vydání, Praha, C. H. Beck, 2008, ISBN - 978-80-7400-005-8

15) Valouch P., Daňové tipy a triky pro fyzické osoby 2009, Praha, Grada Publishing, 2008, ISBN - 978-80-247-2919-0
16) Vančurová A., Lachová L., Daňový systém ČR 2012, Praha, Magic Seven, 2012, ISBN - 978-80-87480-05-2
17) Veber J. a kol., Podnikání malé a střední firmy, 2. aktualizované a rozšířené vydání, Praha, Grada Publishing, 2008, ISBN - 978-80-247-4520-6

Daňové zákony:

1) Zákon č. 586/1992 Sb. o daních z příjmů
2) Zákon č. 338/1992 Sb. o dani z nemovitých věcí
3) Zákon č. 16/1993 Sb. o dani silniční
4) Zákon č. 235/2004 Sb. o dni z přidané hodnoty
5) Zákon č. 353/2003 Sb. o spotřebních daní
6) Zákon č. 261/2007 Sb. o energetických daní

Internetové zdroje:

1) MONITOR – Státní pokladna – Ministerstvo financí ČR, [online], [cit. 2015-10-10] dostupné z http://monitor.statnipokladna.cz/2010/statnirozpocet/
2) OECD - [online], [cit. 2015-11-02] dostupné z http://ec.europa.eu/taxation_customs/resources/documents/taxation/gen_info/economic_analysis/tax_structures/2014/report.pdf
3) Finanční správa, [online], [cit. 2015-10-18] dostupné z http://www.financnisprava.cz/assets/cs/prilohy/d-seznam-dani/Prezentace-k-NESPP-2014-07-30.pdf
4) Idnes.cz, [online], [cit. 2015-10-20] dostupné z http://ekonomika.idnes.cz/treti-sazba-dph-pripravi-stat-a-obce-o-3-3-miliardy-f6f-/ekonomika.aspx?c=A140911_135938_ekonomika_fih http://zpravy.idnes.cz/obchodnici-se-zlatem-pripravili-stat-o-4-5-miliardy-na-danich-p41-/domaci.aspx?c=A150901_194034_domaci_kha

5) Ihned.cz, [online], [cit. 2015-10-30] dostupné z http://domaci.ihned.cz/c1-64559560-stat-kvuli-danovym-unikum-prichazi-o-80-miliard-tvrdi-sef-generalniho-financniho-reditelstvi

Seznam zkratek:

ČR	Česká republika
DPH	daň z přidané hodnoty
EEC	European Economic Community
	Evropské hospodářské společenství
ES	Evropská společenství
EU	Evropská unie
FO	fyzická osoba
HDP	hrubý domácí produkt
NESPP	nespolehlivý plátce
OECD	Organization for Economic Cooperation and Development
	Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj
PO	právnická osoba
SAZP	sociální a zdravotní pojištění
SS	snížená sazba
ZS	základní sazba

Seznam vzorců:

1) Vzorec č. 1: Složená daňová kvóta
2) Vzorec č. 2: Jednoduchá daňová kvóta

Seznam tabulek:

1) Tabulka č. 1: Sazba daně z piva v ČR pro rok 2015
2) Tabulka č. 2: Sazba daně z vína v ČR pro rok 2015
3) Tabulka č. 3: Sazba daně z cigaret v ČR pro rok 2015
4) Tabulka č. 4: Přehled jednotlivých příjmů státního rozpočtu v ČR

5) Tabulka č. 5: Celkový přehled příjmů, výdajů a salda státního rozpočtu v ČR v mil. Kč
6) Tabulka č. 6: Statistický odhad deficitu SR pro roky 2015 a 2016 (v mil Kč)
7) Tabulka č. 7: Přehled jednotlivých daňových příjmů státního rozpočtu v ČR v (%)
8) Tabulka č. 8: Změny příjmů z DPH (v mil Kč)
9) Tabulka č. 9: Vývoj daňové kvóty v ČR ostatních státech EU v % v letech 2004-2012

Seznam grafů:

1) Graf č. 1: Vývoj základní a snížené sazby daně z přidané hodnoty v České republice za roky 1998-2015
2) Graf č. 2: Růst příjmů z DPH a sazeb z DPH v ČR za roky 2004-2014
3) Graf č. 3: Porovnání jednotlivých daňových příjmů státního rozpočtu ČR v letech 2004 a 2014 v mil. Kč
4) Graf č. 4: Přehled daňové kvóty v ČR a průměru EU v letech 2004-2012 (%)

Seznam schémat:

1) Schéma č. 1: Přímé daně v České republice
2) Schéma č. 2: Nepřímé daně v České republice

Seznam příloh:

Příloha č. 1: Seznam zboží podléhajícího první snížené sazbě daně
Příloha č. 2: Seznam zboží podléhajícího druhé snížené sazbě daně
Příloha č. 3: Statistický odhad deficitu SR pro roky 2015 a 2016 (mil. Kč)
Příloha č. 4: Vývoj základních a snížených sazeb daně z přidané hodnoty v jednotlivých členských státech od roku 2004 do roku 2014 v (%)

Příloha č. 1: Seznam zboží podléhajícího první snížené sazbě daně

Kód nomenklatury celního sazebníku	Název zboží
01-05,07-23,25	- Potraviny včetně nápojů (vyjma alkoholických, vymezených zvláštním předpisem[70]) a krmiva pro zvířata; živá zvířata, semena, rostliny a přísady, obvykle určené k přípravě potravin; výrobky obvykle používané jako doplněk nebo náhražka potravin; voda. Mimo zboží zařazeného do číselných kódů 2203-2208 a zboží číselných kódů 0402, 0404, 1901, 2106, které je zahrnuto v příloze č. 3a.
06	- Živé dřeviny a jiné rostliny; cibule, kořeny a podobné; řezané květiny a dekorativní listoví.
07-12	- Rostliny a semena.
28-30,40,48,56,61,62	- Radiofarmaka, sorbit pro diabetiky, aspartam, sacharin a jeho soli, antibiotika, farmaceutické výrobky - jen určené pro zdravotní služby, prevenci nemocí a léčbu pro humánní lékařské účely. Mimo zboží zařazeného do číselných kódů 2843-2846, 2852, 3002, 3003, 3004, 3006, které je zahrnuto v příloze č. 3a.
49	- Knihy, brožury, letáky, prospekty, noviny a časopisy, obrázková alba, obrázkové knihy, předlohy ke kreslení a omalovánky pro děti, hudebniny tištěné či rukopisné, kartografické výrobky všech druhů včetně atlasů, nástěnných map, topografických plánů a globusů, kromě tiskovin plně nebo podstatně určených k reklamě. Mimo tiskovin plně nebo podstatně určených k reklamě a mimo zboží zařazeného do číselných kódů 4901, 4903, 4904, které je zahrnuto v příloze č. 3a.
01-96	- Zdravotnické prostředky podle právního předpisu upravujícího zdravotnické prostředky, které jsou obvykle určeny pro výlučnou osobní potřebu zdravotně postižených k léčení zdravotního postižení nebo ke zmírnění jeho důsledků, pokud se jedná o zdravotnické prostředky, které lze zařadit do skupin uvedených v oddíle A přílohy č. 3 zákona o veřejném zdravotním pojištění nebo které jsou uvedeny v příloze č. 4 zákona o veřejném zdravotním pojištění, s výjimkou zdravotnických prostředků, které jsou zahrnuty v těchto druzích (typech) zdravotnických prostředků oddílů B a C přílohy č. 3: - všechny druhy (typy) zdravotnických prostředků uvedené v oddílu B - tampóny vinuté

	- vata buničitá - prostředky stomické - deodorační - paruka.
01-96	- Zdravotnické prostředky podle právního předpisu upravujícího zdravotnické prostředky, které jsou obvykle určeny pro výlučnou osobní potřebu zdravotně postižených k léčení zdravotního postižení nebo ke zmírnění jeho důsledků, pokud se jedná o zdravotnické prostředky zhotovené podle předpisu kvalifikovaného zdravotnického pracovníka, kterým tento pracovník vydává individuální návrh charakteristik zdravotnického prostředku určeného k použití pouze pro jednoho konkrétního pacienta.
90	- Ortopedické pomůcky a přístroje, včetně berlí, chirurgických pásů a kýlních pásů; dlahy a jiné prostředky k léčbě zlomenin; umělé části těla; pomůcky pro nedoslýchavé a jiné prostředky nošené v ruce nebo na těle anebo implantované v organismu ke kompenzování následků nějaké vady nebo neschopnosti, a to pouze zdravotnické prostředky podle právního předpisu upravujícího zdravotnické prostředky, pokud jsou obvykle určeny pro výlučnou osobní potřebu zdravotně postižených k léčení zdravotního postižení nebo ke zmírnění jeho důsledků.
48, 64, 66, 84, 85, 87, 90, 91	- Zboží pro osobní používání nemocnými ke zmírnění následků nemocí, jež není zdravotnickým prostředkem podle zvláštních právních předpisů, a to: - Braille papír - Osobní a kuchyňské váhy s hlasovým výstupem pro nevidomé a částečně vidící osoby - Psací stroje a stroje na zpracování textu (slovní procesory) upravené k používání nevidomými a částečně vidícími osobami nebo osobami s amputovanou nebo ochrnutou horní končetinou - Elektronické kalkulačky s hlasovým nebo hmatovým výstupem pro nevidomé a částečně vidící osoby a elektronické počítací stroje s hlasovým nebo hmatovým výstupem pro nevidomé a částečně vidící osoby - Počítače speciálně upravené pro nevidomé a částečně vidící osoby s hlasovým nebo hmatovým výstupem nebo hardwarovým adaptérem pro zvětšování písma a obrazu, a jejich jednotky a přídavná zařízení s hlasovým nebo hmatovým výstupem nebo hardwarovým adaptérem pro zvětšování písma a obrazu - Braillská počítačová tiskárna pro nevidomé a částečně vidící osoby, klávesnice pro nevidomé a částečně vidící osoby a jiné výstupní a vstupní jednotky

	počítače pro zpracování hmatového písma - Jednotky počítačů a přídavná zařízení k počítačům umožňující jejich ovládání osobami se sníženou jemnou motorikou nebo amputovanými končetinami - Telefony a videotelefony konstruované pro použití neslyšícími osobami - Zvětšovače televizního obrazu pro nevidomé a částečně vidící osoby - Speciální akustické nebo vizuální přístroje pro neslyšící, nevidomé a částečně vidící osoby - Ruční ovládání nožních pedálů, ruční páky, včetně řadicí páky, pro tělesně postižené osoby - Hodinky pro nevidomé a částečně vidící osoby s hmatovým nebo hlasovým výstupem s pouzdrem jiným než z drahých kovů a vibrační a světelné hodinky pro neslyšící osoby - Vibrační a světelné budíky pro neslyšící osoby a budíky s hlasovým nebo hmatovým výstupem pro nevidomé a částečně vidící osoby - Části a součásti těchto výrobků, u kterých je čestným prohlášením doloženo, že zboží náleží k určitému výše uvedenému druhu zboží.
94	- Dětské sedačky do automobilů.
4401	- Palivové dřevo v polenech, špalcích, větvích, otepích nebo podobných tvarech; dřevěné štěpky nebo třísky, piliny a dřevěný odpad a zbytky, též aglomerované do polen, briket, pelet nebo podobných tvarů, určené jako palivo.

Příloha č. 2: Seznam zboží podléhajícího druhé snížené sazbě daně

Kód nomenklatury celního sazebníku	Název zboží
0402,0404, 1901,2106	- Počáteční a pokračovací kojenecká výživa a potraviny pro malé děti.
2843-2846, 2852, 3002, 3003, 3004,3006	- Radiofarmaka, očkovací látky, léky, kontrastní prostředky pro rentgenová vyšetření, diagnostické reagencie určené k podávání pacientům, chemické antikoncepční přípravky na hormonálním základě - určené pro zdravotní a veterinární služby, prevenci nemocí a léčbu pro humánní a veterinární lékařské účely.
4901,4903,4904	- Tištěné knihy, obrázkové knihy pro děti; hudebniny, tištěné nebo ručně psané, též vázané nebo ilustrované.
	Mimo zboží, kde reklama přesahuie 50 % plochy.
0801, 1101 až 1106, 1201, 1204, 1206 až 1208, 1212, 1214, 2004, 2005	- Mlýnské výrobky, a to:
	- z obilovin, které jsou uvedeny pod kódy nomenklatury celního sazebníku v kapitole 10 - z výrobků, které jsou uvedeny pod kódy nomenklatury celního sazebníku v kapitolách 8 a 12 - z brambor - ze sušených luštěnin čísla 0713, ze sága nebo z kořenů nebo hlíz čísla 0714 nebo z výrobků kapitoly 8.
	- Směsi těchto mlýnských výrobků.
1107 až 1109, 1903, 3505	- Slad, škroby, pšeničný lepek a směsi těchto výrobků.
1806, 1901, 2004, 2005, 2103, 2106	- Upravené mlýnské výrobky a připravené směsi k přípravě potravin pro osoby s nesnášenlivostí lepku.

Příloha č. 3: Statistický odhad deficitu SR pro roky 2015 a 2016 (mil. Kč)

	Statistické shrnutí:ZP: Def
Statist.	Hodnota
Vícenás. R	0,98
Vícenás. R^2	0,97
Přizpůs. R^2	0,95
F(2,3)	45,17
p	0,01
Sm. chyba odhadu	10625,26

	Výsledky regrese se závislou proměn R= ,98379709 R2= ,96785672 Uprave F(2,3)=45,166 p<,00576 Směrod. chy			
N=6	Beta	Sm.chyba beta	B	Sm
Abs.člen			-177210	3(
t	0,769725	0,216646	18887	
1/V1	-0,236288	0,216646	-34615	3

	Předpovězené hodnoty (Tabulka1) proměnné: Deficit v mil. Kč		
Proměnná	B-váž.	Hodnota	B-váž. * Hodnot
t	18887,4	7,000000	132212
1/V1	-34615,2	0,142800	-4943
Abs. člen			-177210
Předpověď			-49941
-95,0%LS			-90263
+95,0%LS			-9619

	Předpovězené hodnoty (Tabulka1) proměnné: Deficit v mil. Kč		
Proměnná	B-váž.	Hodnota	B-váž. * Hodnot
t	18887,4	8,000000	151099
1/V1	-34615,2	0,125000	-4327
Abs. člen			-177210
Předpověď			-30438
-95,0%LS			-85005
+95,0%LS			24130

Příloha č. 4: Vývoj základních a snížených sazeb daně z přidané hodnoty v jednotlivých členských státech od roku 2004 do roku 2014 v (%)

Stát/Rok	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Belgie	6;12;21	6;12;21	6;12;21	6;12;21	6;12;21	6;12;21	6;12;21	6;12;21	6;12;21	6;12;21	6;12;21
Bulharsko	x;20	x;20	x;20	7;20	7;20	7;20	7;20	9;20	9;20	9;20	9;20
ČR	5;19	5;19	5;19	5;19	9;19	9;19	9;20	10;20	15;20	15;21	15;21
Dánsko	x;25	x;25	x;25	x;25	x;25	x;25	x;25	x;25	x;25	x;25	x;25
Estonsko	5;18	5;18	5;18	5;18	5;18	9;18	9;20	9;20	9;20	9;20	9;20
Finsko	17;8;22	17;8;22	17;8;22	17;8;22	17;8;22	12;8;22	13;9;23	13;9;23	10;14;23	23	24
Francie	2,1;5,5;19,6	2,1;5,5;19,6	2,1;5,5;19,6	2,1;5,5;19,6	2,1;5,5;19,6	2,1;5,5;19,6	2,1;5,5;19,6	2,1;5,5;19,6	2,1;5,5;19,6	5,5;7;19,6	5;5;7;20
Irsko	4,4;13,5;21	4,8;13,5;21	4,8;13,5;21	4,8;13,5;21	4,8;13,5;21,5	4,8;13,5;21	4,8;13,5;21	4,8;13,5;21	9;13.5;21	9;13,5;23	9;13;5;23
Itálie	4;10;20	4;10;20	4;10;20	4;10;20	4;10;20	4;10;20	4;10;20	4;10;20	10;23	10;21	10;22
Kypr	5;15	5;8;15	5;8;15	5;8;15	5;8;15	5;8;15	5;8;15	5;8;15	5;8;15	5;8;18	5;8;19
Litva	5;9;18	5;9;18	5;9;18	5;9;18	5;9;18	5;9;19	5;9;19	5;921	5;9;21	5;9;21	5;9;21
Lotyšsko	5;18	5;18	5;18	5;18	5;18	10;21	10;21	12;22	12;22	12;21	12;21
Lucembursko	3;6;15	3;6;15	3;6;15	3;6;15	3;6;15	3;6;15	3;6;15	3;6;15	6;12;15	6;12;15	6;12;17
Maďarsko	15;25	15;25	5;20	5;20	5;20	18;25	18;25	18;25	5;18;27	5;18;27	5;18;27
Malta	5;18	5;18	5;18	5;18	5;18	5;18	5;18	5;7;18	5;7;18	5;7;18	5;7;18
Německo	7;16	7;16	7;16	7;16	7;19	7;19	7;19	7;19	7;19	7;19	7;21
Nizozemí	6;19	6;19	6;19	6;19	6;19	6;19	6;19	6;19	6;19	6;21	6;21
Polsko	3;7;22	3;7;22	3;7;22	3;7;22	3;7;22	3;7;22	3;7;22	5;8;23	5;8;23	5;8;23	5;8;23
Portugalsko	5;12;19	5;12;21	5;12;21	5;12;21	5;12;20	5;12;20	6;13;21	6;13;23	6;13;23	6;13;23	6;13;23
Rakousko	10;20	10;20	10;20	10;20	10;20	10;20	10;20	10;20	10;20	10;20	10;20
Rumunsko	9;19	9;19	9;19	9;19	5;9;19	5;9;19	5;9;24	5;9;24	5;9;24	5;9;24	5;9;24
Řecko	4;8;18	4,5;9;19	4,5;9;19	4,5;9;19	4,5;9;19	4,5;9;19	4,5;9;19	4,5;9;19	6,5;13;23	6,5;13;23	6;5;13;23
Slovensko	x;19	x;19	x;19	10;19	10;19	10;19	6;10;19	10;20	10;20	10;20	10;20
Slovinsko	8,5;20	8,5;20	8,5;20	8,5;20	8,5;20	8,5;20	8,5;20	8,5;20	8,5;20	8,5;20	8;5;22
Španělsko	4;7;16	4;7;16	4;7;16	4;7;16	4;7;16	4;7;16	4;8;18	4;8;18	10;18	10;21	10;21
Švédsko	6;12;25	6;12;25	6;12;25	6;12;25	6;12;25	6;12;25	6;12;25	6;12;25	6;12;25	6;12;25	6;12;25
Velká Británie	5;17,5	5;17,5	5;17,5	5;17,5	5;15	5;15	5;17,5	5;20	5;25	5;20	5;20

Zdroj: VAT Rates Applied in the Member States of the European Union – taxud c.1 (2014)69198 – EN

Sazby označené červeně znázorňují základní sazbu DPH